

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKÆRBÆKFORTÆLLINGER 9

Gode historier — om dem vi husker — om det vi husker

Samlet af studiekredsen
"Skærbækhistorier"

23596

INDHOLD

Forord	5
Urnegravplads fundet i Skærbæk.....	7
En fremsynet handelsmand	13
Våde varer	21
25 år i Skærbæk Havn	23
Hønborg, Høneborg, Henneberg.....	29
Troldepusringen	35
Eline Christensen.....	37
Hun klarede sejladsen	43
Henning Damkjær	45
Donald, Dronninger og Dræbersnegle	51
CBU 611 Hansen.....	61
Lodseriet ved Kolding Fjord	69
Skærbækværket	75
Faurby Yacht	85
Hvor i Skærbæk	91
Konfirmationsbillede fra 1915.....	92
Rettelser og tilføjelser til Bog 7 og Bog 8	94
Studiekredsens medlemmer	95

SKÆRBÆKFORTÆLLINGER 9

Gode historier – om dem vi husker – om det vi husker

Udgives af studiekredsen: "Skærbækhistorier".

Det har været vores intention at samle gode skærbækhistorier.

Til næste år udkommer en jubilæumsbog, der vil indeholde fortællinger som hidtil, men også stof udover det sædvanlige.

Alle fortællinger er arkiveret således, at det senere vil være muligt f. eks. at samle stof inden for et tilfældigt udvalgt emneområde. Arkiveringen omfatter også ideer til fortællinger, der ikke har været udgivet, hvilket sikrer, at bogen kan videreføres af andre.

Faktuelle fejl kan ikke undgås, hvorfor studiekredsen med åbent sind modtager henvendelser herom. Kvalificerede forslag til rettelser vil så blive bragt i den næste årgang af bogen.

Ørsted A/S og Dagli' Brugsen, Skærbæk har ydet økonomisk støtte.

Omslag: Akvarel af Jens Gibe

Fotos: Rasmus Holst Nielsen, Nationalmuseet, Koldinghus, VejleMuseerne og private fotos

Tryk: Digitalhuset, Vejle

ISBN nr. 978-87-995748-8-9

ISSN: 2246-2104

Skærbækfortællinger 9

Code historier – om dem vi husker – om det vi husker

FORORD

”Skærbækfortællinger 9” er samlet efter samme koncept som de foregående bøger. Det vil sige: Gode historier – om dem vi husker – om det vi husker. Emnekredsen er stadig: Handel og Håndværk – Fiskeri og Landbrug – Store Virksomheder – Kultur– Historie og Offentlige Institutioner.

Vi siger tak til alle vores bidragydere. De har tålmodigt deltaget i interviews og lånt os avisudklip, programmer, sange og fotos. Ja, faktisk er et foto med en midaldrende kvinde, som ingen af os kendte, skyld i, at vi fik skrevet fortællingen om ”Eline”. Mysteriet om et andet foto, som har været med os til havnemarkedet gennem flere år, uden at nogen kunne identificere personerne, er løst nu: Det var et konfirmandbillede fra 1915. Vi siger tak til Niels Dahl og Stella Kyed for billederne – og husk, vi låner gerne tidstypiske billeder eller billeder fra specielle begivenheder, der kan have almen interesse. Måske kan de komme med i næste års udgave, som bliver den sidste, denne studiekreds står for.

Årets ”Energifortælling” handler om Skærbækværkets tilblivelse. Vi har i de foregående bøger haft mange små og store indslag fra værkets historie; men vi har manglet selve byggeriet.— Energi er der også i fortællingen om Svend Hansens tid i CivilBeskyttelsens Udrykningstjeneste under 2. verdenskrig, og der bliver i den grad brændt energi af i SAT’s havnerevyer.

Tak til Jens Gibe for omslagsakvarellen og illustrationerne til ”Hønborg” og kutteren ”Ingrid”. Sidst men ikke mindst tak til sponsorerne: Ørsted A/S og Dagli’Brugsen i Skærbæk, der også står for et arrangement på udgivelsesdagen.

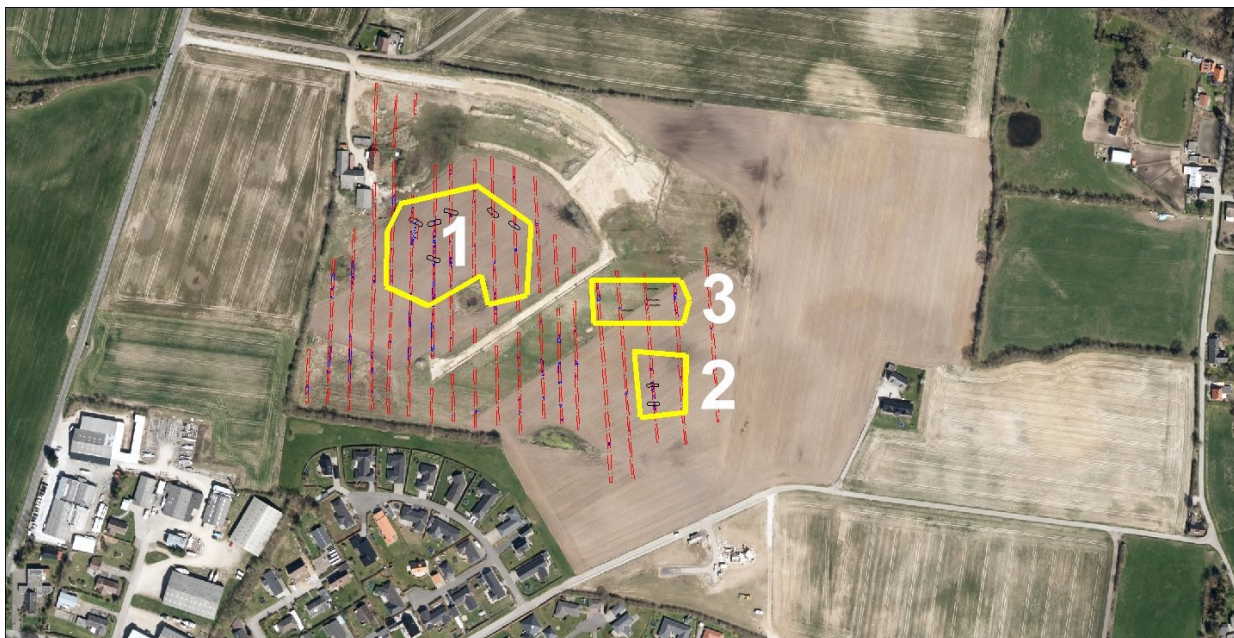
Skærbæk den 1. november 2020

Urnegravplads fundet i Skærbæk

Vi er tæt på år 0 - fund fra førromersk jernalder og ældre- og yngre romersk jernalder

Spændingen når hun åbnede en urne: Var der noget tilbage? Hvad var det? Hvad havde det været brugt til? Ja, hun gættede gladelig, og sagde: "Indtil andet er bevist, kan jeg jo godt have ret".

Udgravningsfelterne—markeret med gult— ved den nedrevne Axelgaard

Når man ser afskrællede jordlag i lange, lige baner på ubebyggede arealer, er det som regel arkæologer, der har været på spil. Den kommende bygherre må ifølge Museumsloven til sikring af kulturlævn, lov nr. 473 af 7. juni 2001 vente med sit byggeri, til det er afklaret, om grunden kan indeholde spændende sager fra vores fælles fortid.

Hvor?

I "Skærbækfortællinger 8" fortæller Britta Keller om sin barndom på Axelgaard, og det er netop på dens jorder, udgravningerne i 2016 finder sted. En forundersøgelse havde vist, at der var tre arkæologisk interessante steder egnet til egentlig udgravning. Spejderleder Hans Aarestrup syntes,

at spejderne skulle have chancen for at få et indblik i gravearbejdet og sætte fantasien i spil omkring fundene. En kontakt til arkæolog og formidler Brit Andresen Hau fra VejleMuseerne blev modtaget positivt. Derfor drog en flok raske spejdere på deres første møde efter sommerferien på fortids opdagelse. Brit fortalte med smittende iver og viden om de rigtig gamle skærbækkeres grav-sikke og viste spejderne mange af fundene. At dømme ud fra billedet fik børnene et spejdermøde ud over det sædvanlige.

Hele byen på besøg

Om det nu var børnenes fortællinger om stedet og fundene, eller det var ledernes fortjeneste, skal ikke kunne siges. Men en aften var der

”Åbent hus” på udgravningsstedet for byens befolkning – og fremmødet var stort. Igen var det den entusiastiske Brit, der berettede om fundene. Vi er mange, der husker, hvor glad hun var for sit fag. Spændingen når hun åbnede en urne: Var der noget tilbage? Hvad var det? Hvad havde det været brugt til? Ja, hun gættede gladelig og sagde: ”Indtil andet er bevist, kan jeg jo godt have ret”.

Begeistrede KFUM-spejdere

Tre udgravningsfelter – og hvorfor år 0?

”Området er megaspændende, da tidligere gravninger og undersøgelser af de omkringliggende arealer viser, at der er bebyggelse hele vejen rundt om de undersøgte arealer”, siger Brit.

”Areal 1: En bebyggelse fra yngre romersk jernalder, 160 e.Kr. – 375 e.Kr. Her blev der fundet gårdsenheder, hvor den enkelte gård har været 35 m i længden og 5 m i bredden – altså et meget stort hus. Der har været stald i østenden og beboelse i vestenden. De seks gårde har med stor sandsynlighed ikke været samtidige.

Areal 2: Urnegravplads med 44 urner dateret til mellem førromersk jernalder, 500 f.Kr. – 0 og ældre romersk jernalder, 0 – 200 e.Kr.” Endnu er der ikke lavet videnskabelige dateringer; men de anførte åremålsspænd er gjort ud fra keramik og

Brits formidling var smittende på denne lyse aften

En skitse af de seks gårdsenheder, som de kan have set ud. Den enkelte gård er stor: 35 meter lang og 5 meter bred

andre genstande, fundet i urnerne. *"En lidt nærmere datering vil være sen førromersk jernalder - tidlig romersk jernalder ... altså lige omkring år 0",* siger Brit. *"Gravskikken på denne tid er mest urnegravlæggelse; men jordfæstegrave findes også. Areal 3: En lille bondestenalderplads med nogle små huse og en enkelt urne, som højst sandsynligt hører til den store urnegravplads."*

I "Skærbækfortællinger 7" fortalte undervandsamatørarkæolog Hans Dahl om de allerældste skærbækkere, der havde en boplads ved Børup Strand for ca. 7.000 år siden. Siden da steg vandstanden, og landet "vippede" med det resultat, at kystbopladserne i den syd-sydvestlige del af landet kom til at ligge dybere og dybere under havoverfladen. Måske er det de gamles efterkommere, der 200 generationer senere dukker op på den højere beliggende Langelandsvej? -

Dragtnål

I fantasien kan man se de aller-ældste skærbækkere for sig, lidt foroverbøjede på vej opad i landskabet - det tog 6.000 år.

"Et vildt fund"

Ja, sådan betegner Brit og hendes kollega Jane Mortensen fundet af 44 velbevarede urner på samme sted.

"Omkring 500 år f.Kr. begyndte man udelukkende at brænde de døde i meget anonyme grave. Omkring år 0 forsvinder anonymiteten, og der kommer igen gravgaver med i urnerne." Alle urnerne stammer fra brandgrave. De døde blev brændt på ligbål, og de eventuelle genstande, de fik med sig, blev brændt på samme bål.

Hvad indeholdt urnerne så? - Først måtte jorden i urnerne vaskes væk, før indholdet kom til syne. For det meste var der tale om en masse brændte og knuste knogler. Men i nogle af urnerne fandt arkæologerne: Tre små lerkopper, en lille personlig kniv, lidt større knive, en saks, smeltede jernfragmenter og flotte dragtnåle i ben.

To urner skilte sig ud

"Udover disse fund var to urner ret specielle, da de indeholdt resterne af en kriger. Vi ved, det var en kriger, da han i graven havde fået sit skjold med på ligbålet. I urnen blev resterne af en skjold-

Arkæologerne Brit Hau og Jane Mortensen

bule fundet." – Det er den jernbule, der sidder midt på skjoldet.

Hvor er resterne af vores forfædre nu?

Ja, hvis du har lyst til at se urnerne fra Skærbæk og deres indhold, skal du ikke så langt. Udover de brændte knoglestumper befinder lerkopper, knive, dragtnåle med mere sig på VejleMuseerne.

Billigere priser

Bedre service

Større udvalg

gå ind ad døren
og mærk
forskellen.

OCEKA

KØBMANDEN
HAR DET

INGVER ALBRECHTSEN A/S

HAVNEGADE - SKÆRBÆK - TLF. 055-62407

En fremsynet handelsmand

Ingver Albrechtsen

I den lille brune bog kan vi læse, at Ingver kom fra et hjem, hvor der blev tænkt på det åndelige i tilværelsen, og hvor der var orden på det materielle.

Den første forretning med fiskekasser til venstre og olietønder til højre

Ny forretning ser dagens lys i 1925

I 1925 husede Skærbæk to købmandsforretninger:

"Kolonialforretning", Havnegade 6 ved den foretagsomme Cecilie - og "Kolonial, Isenkram, Manufaktur og Skibsprovianteringsforretning" på hjørnet af Overgade og Havnegade ved J. Mickelsen.

"Hvor etablerer man en ny skibsproviantering?", må Ingver Albrechtsen have tænkt, da han netop havde lyst til det. Fiskerihavnen var blevet indviet i 1920, og hvis man kunne placere sig tættere på havnen end de to andre, så ville der nok være plads for en driftig mand. Som tænkt så gjort. På Havnegade 30 - hvor Heidi nu har sin forretning med rideudstyr - byggede Ingver en særdeles beskedne bolig og forretning, der blev banket op af

træbrædder. Der var tagpap på taget. Det var modigt gjort. Tiderne var ikke stabile.

Taarupgaard - filosofi og husførelse

Når vi tager et tilbageblik på Ingvers ophav, skal vi en tur til Børup. Han blev født den 9. oktober 1903 på den firelængede Taarupgaard. Gården var ved folketællingen 1890 beboet af hans farfar og farmor, Martin og Mette Sine

Albrechtsen. Hun var datter af gårdens tidligere ejer, og i 1877 blev gården overdraget til Martin. Deres søn, Hans blev gift med Olivia Karoline og et af deres otte børn var Ingver.

Vi kan kikke Ingver over skulderen og læse om både de åndelige og materielle forhold på gården i hans barndom.

En slidt, lille, brun notesbog giver indblik i husførelsen, og vender man bogen om - papir var dyrt, så der blev sparet - læser man det, faderen kaldte "Guldkorn".

Ingvers far, Hans var den, der tænkte dybere over tilværelsen, citerede biblen og noterede fra Kristeligt Dagblad, foredrag og prædikener, når han netop fandt "guldkorn". Her er et af dem:

mil 13-14-15 Hovedrensning i
 Spisekammeret og Køkken
 16 Sengetøj ude i Sovkammeret
 19 Sengetøj ude i Gæstekammeret
 20 rensering i Forstuen og sat Blom-
 ster i frisk Jord og sat Kartof-
 let i Haven, "nede amerikanere"
 21 har 2 Medicin kasket Drengene
 Kammer og Sengetøjet har været ude
 Maler Berthelsen har hvittet Loftet
 i Lillestuen, han tog 3 Kr.
 22 Rensering i Lillestuen
 23 Sengetøj ude i Fæstelsens Stue
 24 Rensering i Midterstuen og 2 Høns
 26-27 vadede Stovvask
 28 saaret Martefri i Haven
 14 haft 4 Høns
 17 - 3 Høns
 22 sendt 2 Briseborster 1 Bæ-
 og to Stykker skært Flask i Bø-
 25 indtil 1/2 har Maler Berthel-
 sen Malet i Sovkammeret
 og Løst Døren
 Spejl, han blev ikke betalt for
 han kommet igjennem og hvittet
 Loftet i Gangen
 29 Plantet 40 Blomkaal, 40 Rosenkaal,
 60 Lilleries, 70 Torer, 30 Safjkaal,
 21 Rodkaal, 15 Aster, 1/2 Senes,
 5 Balsamines for ialt 2 Kr. 60
 31 flyttet ind i Sovkammeret efter
 malingen og faaet Sommerdy-
 nerne, paa.
 Juni 1 haft Sengetøjet ude fra Loftet
 3 Juni betalt Maler Berthelsen
 for Sovkammeret 14 Kr.
 13 August færdig med at sylte 62 Fc Loft
 havde foreden 4 Flammel Loft
 18 begynte vi at heste Frøede
 September 9 blev vi færdig med at heste
 27 færdig med at sætte Æg
 hen til Vinterbrug ca 700
 20 fik vi det sidste Kød hjemme
 Oktober 7 haft Sengetøjet ude i Havestuen
 men det skal ellers helst ud
 noget for

Notesbogen med husmoderens gøremål

"Et Øjeblik's Ord kan glemmes i næste Øjeblik, men
 det fortsætter sin Gang gennem Verden; det er en
 Sæd, der lægges i menneskers Sind, og en Dag
 skal det spire frem og bære Frugt, god eller daarlig,
 eftersom Sæden var. Et Øjeblik's Ord kan underti-
 den blive et Menneskes Frelse. Et kærligt Ord kan

læge et saaret Sind. Et frimodigt Ord kan rejse
 Haabet i en haabløs Time."

Ingvers mor, Olivia Karoline førte regnskab med
 alt lige fra salg af æg, ølbrygning og syltningsud-
 bytte til plantning af kålsorter, dyneluftning og

Bolig til venstre og købmandsforretning til højre med benzintank

malerregninger. De fortæller os, at der har været fire stuer på gården - lillestue, mellemstue, storstue og havestue. Maler Bertelsen tog 15 kr. for at male alle vinduer og døre, 5 kr. for midterstuen og 11,50 kr. for loftskammeret "alt på egen kost".

- Og de fik elektriske lysekroner i 1919.

I årene 1913–17 varierede fortjenesten på æggesalget fra 10,45 kr. til 27 kr. om året. Hertil skal lægges værdien af de "henlagte æg", dvs. de æg, der blev opbevaret i vandglas.

1916 var et år, der var rigt på bær. Olivia noterede, at der var syltet 12 flasker rabarbersaft, 88 flasker ribs og solbær og 9 flasker hyldebærsaft.

Hvert år skrev hun, hvor mange planter hvidkål, rødkål, blomkål, spidskål, rosenkål, selleri og porrer, som blev plantet i køkkenhaven. Der har selvfølgelig også været dyrket kartofler - nok husbonds domæne. Et år noterer hun, at de lavede kartoffelmel den 25. oktober.

Der blev sendt kød til røgning i Skærbæk. Det drejede sig om lamme-køller, pølser, svinebøster (flæskesider) og skært flæsk (bacon).

Uld fra fårene blev sendt til kartning, spinding, tvinding og farvning hos farver Frederiksen i Kolding. Af 8 pund råuld fik familien 3 pund gråmele-ret- og 5 pund sort garn for 12 kr.

Ja til Musse og ja til Skærbæk

I den lille brune bog kunne vi læse, at Ingver kom fra et hjem, hvor der blev tænkt på det åndelige i tilværelsen, og hvor der var orden på det materielle. Den 1. oktober 1919 kom han i lære hos "J. Mickelsen - Kolonial, Isenkram, Manufaktur og Skibsprovianteringsforretning" på hjørnet af Havnegade og Overgade, den senere Handelsplads under købmand Jensen. Læretiden sluttede den 29. august 1922, hvor Ingver fik en fin anbefaling og et godt skudsmål.

I Skærbæk mødte han Gudrun, kaldet Musse. Hun var datter af fiskeeksportør Søren Damkjær og var på alle måder et godt parti. De to blev gift, og skuret fik hurtigt knopskydninger. Ingver var og blev en dygtig forretningsmand.

Blandet handel

I en skibsprovantering sælges der udover almindelige kolonialvarer: tovværk, uldsokker, strikhuer, sydvester, arbejdstøj, flagermuslygter og oilskinstøj. Udvalget har nok ikke været stort; men på billedet side 17 kan vi se sweatre, uldsokker og stabler af konserver.

Driftig og engageret

Efter bare fire år byggede Ingver og Musse et stort murstenshus som afløser for skurbygningen. Familiens hjem lå i den ene ende af huset, mens der var lagerlokaler og købmandsforretning i den anden.

Da trawlfiskeri vandt indpas i de indre danske farvande, begyndte man at anvende luftfyldte, store glaskugler til netterne. Mens man trawler, består kunsten i at gøre trawlets åbning så stor som muligt, mens det slæbes gennem vandet.

Konserver og personlig "udrustning"

Det gøres bl.a. med opdrift - typisk kugler - langs den øverste kant (overtællen) og vægte langs den nederste kant (undertællen). Kugler anvendes og-

Stort vareudvalg i den nye butik

Ingver murer en af grundstenene til Kommunekontoret i Taulov, det senere Tavlhøj

så bundet til overtællen på noter, bundgarn og drivgarn.

Købmanden øjnede en god forretning. Han tog til Skagen for at hente et læs store, farvede glaskugler, så skærbækfiskerne kunne være med på det nyeste.

Hjertet på rette sted

Ingver var en beskeden mand, der kunne tale med alle. Derudover var han "stor" nok til at yde betrængte familier hjælp. Under de hårde isvintre i 1940'erne, hvor fiskernes indtjening var tæt på nul, bevarede han sin tillid til kunderne. Varerne "blev skrevet", og når fiskeriet atter kom i gang, blev købmandsbogen betalt. Mogens Jacobsen, der var bydreng, fortæller, at han overværede en samtale med en kunde, der spurgte, om han kunne få en sæk briketter på klods. Svaret var: "Nej, du kan få ti sække - en række ikke langt".

En smuk gestus

Mogens ved, at hans bedstefar, Chresten var den første kunde hos Ingver. Det blev husket.

Da Chresten mange år senere havde rund fødselsdag, kom Ingver med et telegram. I konvolutten lå foruden lykønskningen 100 kr. - mange penge dengang.

Det var ikke kun Ingver, der havde hjertet på rette sted. Musse var den, der kom med en portion suppe eller andet til familier, der var ramt af syg-

De tre børn: Ruth, Inger og Knud

dom eller sult. Og om lørdagen spiste alle ansatte varm middagsmad sammen.

Tillidshverv

Fra 1950 til 1962 var Ingver valgt ind i sognerådet. Han var opstillet både på liste F1 - Liste F2 og "Borgerliste Indre Mission" - "Skærbæk Borgerliste". Han blev vejformand, og tog sine kampe med bønderne, som gerne ville styre infrastrukturen i

Ombygningen 1956

Ingver viser stolt ombygningerne

den hastigt voksende kommune. Ingver var formand for udvalget for Skærbæk Havn og medlem af kasse- og regnskabsudvalget.

Foruden sognerådsarbejdet passede han revisionen i Skærbæk Vandværk.

Nej til Uno-X

I februar 1965 drog udvalget for Skærbæk Havn til Christiansborg med formanden, Ingver Albrechtsen i spidsen, tæt fulgt af fiskeeksportør

Ombygningen i 1964

RICIA by og egn

Nyt nej til Uno-X en stor skuffelse for Skærbæk havn

Kunne klare sig selv, hvis man havde fået benzinhavn

Henning Damkjær. De ville for benzinfirmaet Uno-X forsøge at opnå den samme gunstige takst for import af olie over deres eget lager, ligesom Esso havde opnået ved Avernakke, Nyborg. Uno-X havde fået forkøbsret på gården, Elisabethsminde i Skærbæk, hvor planen var at anlægge olietank- og transitanlæg. Derudover skulle der etableres havneanlæg med en 200 meter lang pier ud til renden i Kolding Fjord.

Det blev et blankt nej fra trafikminister Kaj Lindberg, der i øvrigt mente, at de andre benzinselskaber ville udkonkurrere Uno-X. Fiskeeksportør Henning Damkjær udtalte sin store skuffelse og mente, at der måtte stå større provinshavne bag ministerens vægring. Vi skal dog ikke glemme, at fiskerne havde en dobbeltinteresse i at få et benzinhavn etableret tæt ved havnen - dvs. lettere adgang til brændstof, men også en lettelse af udgifterne til en ny kaj.

Familien

Ingver og Musse fik tre børn: Inger, Knud og Ruth. De havde den store sorg tidligt at miste Inger.

Forårssol og hygge ved BP-udsalget

Den 12. juni 1962 omdannede Ingver forretningen til et aktieselskab med ham selv som direktør og Musse og sønnen, Knud som bestyrelse. Ingver udtrådte af bestyrelsen i 1979, og i 1984 ophørte aktieselskabet.

Knud overtog faderens forretning, indførte en beskeden form for selvbetjening og byggede i 1978 en ny forretning på den anden side af vejen, "Oceka Købmanden".

Den blev senere solgt til Knud Westergaard Christensen, som drev "Købmandsgården" til den 20. december 2012, hvor den lukkede.

Våde varer

Vi har hørt om tusk mellem skærbækkere og de tyskere, der befandt sig på fartøjerne i vores område. Der blev byttet fisk for cognac, whisky og andre stærke drikke. Der var antagelig tale om mindre mængder ad gangen. Men der var også nogen, der på snedig vis fik fat i et betydeligt større parti våde varer.

I den nordligste ende af Børup Sande området boede søskendeparret Anne og Valdemar Møller.

Under 2. verdenskrig patruljerede to tyske vagtbåde fast i området mellem den gamle Lillebæltsbro og indsejlingen til Kolding fjord. Valdemar sejlede tit ud i sin fiskerjolle, og fra huset kunne de to søskende let holde øje med, hvad de tyske både foretog sig.

Da tyskerne kapitulerede, var der ikke brug for vagtbådene mere. Mandskabet ombord fik ordre på at dumpe alt af værdi – også de stærke, våde varer.

Den ”manøvre” fik Valdemar fært af, og så var det bare ud med jollen og få et fiskenet spændt ud på tværs – et passende stykke bagved den tyske båd.

Man skulle næsten tro, at det var aftalt spil og det skulle vise sig at blive en ganske givtig fangst, for efterfølgende var der gang i ”fiskeforretningen”. Det rygtedes naturligvis hurtigt, at hos Valdemar kunne man altid købe våde varer.

Rainer Cocq husker, at han sammen med sin bedstefar, Karl Bay en aften var på besøg hos Hans Høj på ”Sorgenfri”.

Han fik her besked på at løbe ned til Valdemar og sige, at han skulle have en flaske med tilbage. Det gik problemfrit, og på ”Sorgenfri” steg humøret.

25 år i Skærbæk Havn

”Ingrid” er 75 år og i bedre form end nogensinde

Tidligere var det almindeligt, at kuttere på ”Ingrid”s størrelse fiskede med trawl. Jens forklarer valget af snurrevod med et væsentligt lavere brændstofforbrug og mindre slitage på grejet end med trawl. Det roligere fiskeri med snurrevod passer Jens og hans far godt.

"Ingrid" ved kaj i Skærbæk Havn

Den, der jævnligt går og ser på skibene i Skærbæk Havn, kan ikke undgå at have bemærket snurrevodskutteren FA 50, "Ingrid" af Sønderсков.

Krigsmodel fra 1944

Skibet havde kun én ejer de første 50 år. Han havde omhyggeligt passet og plejet sin kutter gennem alle årene, så han havde svært ved at sige farvel til den i 1994, da den dengang kun 22-årige Jens Henriksen fra Sønderсков købte den. På det tidspunkt var man netop gået over til at registrere fiskefartøjer med kommuneforkortelser, og

"Ingrid" fik betegnelsen FA 50. Hun blev bygget på Holger Andersens Baadeværft i Ebeltoft i 1944 i eg på eg (2" på 4"). Det er altså et ganske solidt skib på 13,5 BRT. Den nuværende motor er en Gardner diesel på 125 hk fra 1973. Den har indtil nu kørt 30.300 timer.

Den oprindelige lønning på "Ingrid" var kun ca. 40 cm høj. Det var ikke så trygt, når man færdedes på dækket i uroligt vejr. Ved en ombygning hos C.J. Skibs- og Bådebyggeri i Egernsund i 2016 blev en del af dækket og hele lønningen udført i

"Ingrids" dæk med tromler til de to lange liner

aluminium. Lønningen blev 80 cm høj og forrest endda 100 cm. Samtidigt blev den afrundede agterstavn gjort flad, hvorved dæksarealet blev mere regulært. Jens syntes, det gik ud over skrogets harmoni, men valgte det alligevel på grund af de praktiske fordele.

Årsrytme

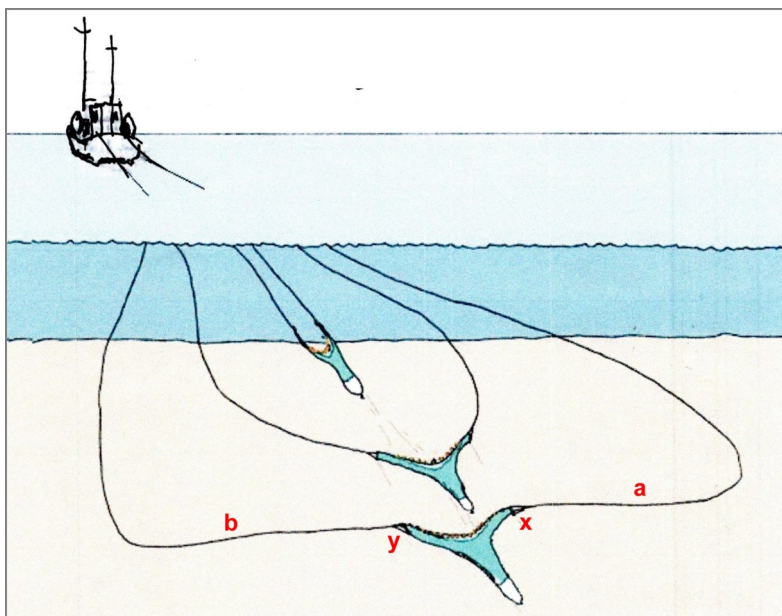
Familien Henriksen har drevet bundgarnsfiskeri fra Sønderskov i generationer. I begyndelsen af 1990'erne var fiskeriet gået tilbage, hvorfor Jens sammen med sin far supplerede med snurrevodsfiskeri fra en bundgarnsjolle. "Ingrid" blev ved overtagelsen rigget om til fiskeri med snurrevod.

Det giver familiens fiskeri en nødvendig fleksibilitet, så der kan skiftes mellem bundgarn og snurrevod alt efter, hvad der bedst kan betale sig. En typisk årsrytme kan være snurrevodsfiskeri om foråret og bundgarnsfiskeri om efteråret.

Snurrevod eller trawl?

Tidligere var det almindeligt, at kuttere på Ingrids størrelse fiskede med trawl.

Jens forklarer valget af snurrevod med et væsentligt lavere brændstofforbrug og mindre slitage på grejet end med trawl. Det roligere fiskeri med snurrevod passer Jens og hans far godt.

Under indhalingen slæbes linerne henover bunden, så fisken søger hen mod voddets åbning

Jens Henriksen

”Ingrid” har to store tromler, hver med 1000 favne (1830 meter) line med blykerne. Det klassiske snurrevodsfiskeri er udviklet af Jens Væver på Limfjorden i 1848. Det foregår traditionelt ved, at man vælger et sted, hvor der sættes en bøje med et anker. Den ene line sættes fast på bøjen, hvorefter der sejles i en stor halvcirkel (der snurres), hvor linen lægges ud på havbunden. Linen, a forbindes til voddets ene vinge, x, hvorefter den anden line, b forbindes til den anden vinge, y. Så snurres en ny halvcirkel ind mod bøjen. Bøjen placeres altid, så strømmen går ret fra bøjen mod voddet. Når de to liner hales ind samtidigt, vil uroen på havbunden få fiskene til at søge mod voddet, hvor de ender i rusen. De to liner rulles op på hver

sin tromle, mens voddet rulles op på en tromle i agterstavnen.—Jens benytter en variant af snurrevodsfiskeri uden anker. Det er en mere fleksibel metode, som er udviklet i Skotland under navnet Fly-shooting. Det siges, at det gjorde det hurtigere at komme væk, hvis man var på forbudt område, og inspektionen var under opsejling. Fly-shooting giver mulighed for, at skibet kan bevæge sig langsomt op mod strømmen under indhalingen, hvorved der kan fiskes på et lidt større areal.

Fisk flytter sig

I 1990’erne var bundgarnsfiskeriet efter ål gået voldsomt tilbage. Til gengæld kunne der fanges mange torsk med snurrevod fra ”Ingrid”. På et enkelt år blev der landet 50 tons, så købet af ”Ingrid” viste sig at være et klogt valg. Eller heldigt, som Jens siger. Flere udenbys fiskere valgte nu at fiske fra Skærbæk.

Efter nogle gode år med torskefangst kom der gang i fiskeriet efter fladfisk. Der var især en stigende bestand af rødspætter hele vejen rundt om Fyn. I 2010’erne er fiskebestanden i Lillebælt faldet generelt. Torsken er helt væk, og efter branden på Fredericia havn er fladfiskene også forsvundet – men sammenhængen er endnu ikke klargjort.

Det er svært at vide, hvordan fiskene bevæger sig. Teoriene er diskutabelt. Den almindelige forurening får skyld for meget, men kan ikke forklare stigningen i hummerfiskeriet nord for Fredericia, da netop hummere kræver *meget* rent vand.

Agterstavnen med tromle til voddet

Stordrift

Fiskebestandene søges reguleret med kvoter. Indtil 2007 kaldtes kvotesystemet for *rationsfiskeri*. For torskefiskeriet i Østersøen (inkl. Lillebælt) blev der tildelt en ration efter skibsstørrelse, beregnet i tons pr. måned. Det betød, at fiskeriet gik i gang fra begyndelsen af hver måned og sluttede, når rationen for det enkelte skib var brugt. Det var ikke rationelt, for fisk skal fanges, når og hvor det er muligt, og det er ikke altid først på måneden. Ministerielt skrivebordsarbejde!

Fra 2008 indførtes *kvoteandele*, som blev knyttet til hvert fartøj for et helt år og beregnet ud fra tre

foregående års fiskeri. Kutternes værdi steg, og mange blev købt og lagt op, så kvoterne kunne sælges til større fartøjer. Det flyttede meget fiskeri til de største fiskerihavne, og hvad gjorde man så med de gamle kuttere? Mange blev hugget op. Nogle vendte man bunden i vejret på og indrettede til restaurant; *Malle-mukken* i Thyborøn er et eksempel. Andre fandt havn i børnehaver og på legepladser. Man kan beklage denne udvikling for de små havne; men det

gav en tiltrængt fornyelse af den danske flåde af fiskefartøjer. Jens Henriksen mener, at det var en nødvendig udvikling.

Stadig Skærbæk

Med opgraderingen af "Ingrid" og i kombination med bundgarnsfiskeriet er Jens Henriksen og hans far godt rustet til fremtiden. I foråret 2020 har "Ingrid" fisket i Storebælt med base i Nyborg.

Selvom "Ingrid" en stor del af året er på snurrevods-fiskeri i Storebælt, har vi fortsat fornøjelsen af at se hende i Skærbæk Havn.

Hønborg, Høneborg, Henneberg

Var det en borg, et slot eller bare et hønsehus?

Men præcis på samme tid lod de tre jomfruer på Hønborg sig årelade - af angst for at falde i fjendehånd. De døde af blodtabet, mens svenskerne stormede slottet.

Det der er tilbage af slotsbanken i dag – Fænø Kalv i baggrunden

Et glemt slot

I Skærbæk kender mange navnet Hønborg og ved, at det markante, middelalderlige Hakenør Voldsted har ligget på strandengen for enden af Hagenørvej. Slottet lå på en borgbanke, omgivet af en voldgrav.

Hønborg nævnes første gang som kongeligt slot i året 1369, hvor Valdemar Atterdag var konge. Man ved, at senere konger gjorde ophold på slottet, når de rejste rundt i landet. Det menes at være holstenske adelsfolk, der har bygget det for at sikre deres adgang til Fyn. Der har antagelig også været et færgested, hvorfra man kunne komme over til Hindsgavl Slot, der blev bygget nogle år før Hønborg.

Det der er tilbage

I dag kan vi stadig se den lille høj på engdraget ned mod stranden. Den er så lille, at selv med god fantasi kan man ikke forestille sig, at det er her, der har ligget slot eller borg. Derfor er der gået flere historier folk og folk imellem - Ja, engang stod der i Fredericia Dagblad, at der måske bare havde ligget et høsehus på stedet. Den historie tror vi nu ikke på. Derimod tror vi, at højen har været meget større, og at der har været en voldgrav uden om borganlægget. Under Grevens Fejde i 1534-1536 blev borgen ødelagt af bønderne, og den blev fuldstændig brændt ned i begyndelsen af 30-års krigen.

Ruinerne blev gratis byggemateriale for alle, og landmændene i området brugte efterfølgende det meste af højen som opfyld i voldgraven, så der kunne blive mere landbrugsjord til dem.

Nu gætter vi

Ifølge historiebøgerne menes der at have været et overgangssted mellem Hønborg og Hindsgavl. Der findes tegninger af Hindsgavl, og vi ved, at Hønborg var mindre. Men hvordan har slottet set ud? Vi har ladet Jens Gibe prøve at tegne et Hønborg ud fra tegningerne af Hindsgavl i den stil, der passer til tiden.

Historiske fakta

Vi skal mere end 200 år tilbage i tiden for at finde oplysninger om stedet. Den 25. juli 1808 skrev Jens Bruun, der var præst i Taulov Kirke i sin indberetning til Oldsagskommissionen:

”Ved et Sted i Sognet, Hackenøer kaldet, i nærheden af Stranden lige over for Hindsgavl, opløjes aarlig, paa en stor Forhøjning, store Muursteen, som vidner om, at Slottet Henneberg har ligget, og ei i Erritzøe Sogn, hvor Ladegaarden staar.”

I Trap Danmark fra 1924 og i Vejle Amts årbog fra 1987 kan følgende læses:

”Øst for Hagenør ligger Voldstedet af det tidligere Hønborg Slot, en firesidet, noget afrundet Borgbanke, der hæver sig i det lave Engdrag.”

Lensmænd

Der har været mange lensmænd på Hønborg. De var kongens forlængede arm til de lokale adelige,

Som Jens Gibe forestiller sig Hønborg. Hindsgavl anes til venstre for Fænø Kålv. - Sammenlign foregående sides foto af i dag

storbønder og kirkefolk. Fra 1369 til 1557 kender vi næsten hele rækken:

Peder Iversen Lykke i år 1369,
Gotschalk (?) Skarpenberg i år 1377 og
Folmer Mortensen (Gystringe) i år 1445.

Peder Brockenhuus som gennem sit giftermål med Maren Nielsdatter Stangebjerg fik Lebæk. Han blev slægtens rigeste og mest ansete mand. Som ung var han biskop af Århus, og i år 1487 var han lensmand på Hønborg.

Så fulgte Claus Krummedige år 1493 og i 1504 Thomas Nielsen Lange, gift med Krummediges enke. I 1520 hed lensmanden Hans Stifsen. Han blev efterfulgt af Erik Krummedige. Denne støttede længe kong Christian 2. - Men til sidst opsgavde han kongen ”huldskab og troskab” under svære samvittighedskvaler.

Erik Krummedige døde i 1541, og hans enke hed Fru Sidsel Rosenkrantz. Hun døde i 1557, og godset blev lagt under Koldinghus Len.

Lensmændene gjorde livet surt for bønderne. Ikke alene skulle de arbejde for lensmanden, stille våbenføre mænd og betale naturalier. Men når der var kalas på Koldinghus, drog lensmændene efter ordre fra gård til gård. De snupede et par grise her, nogle køer der, en hel hønsegård et tredje sted og frugt, grønt og hvad der ellers skulle bruges til de store fester.

Elbo Herred

I første halvdel af 1500-årene var der ca. 100 gårde i Elbo Herred, der betalte landgilde - en afgift til lensmanden på Hønborg. Foruden en stab til det daglige arbejde har slottet også skullet huse folk til det administrative virke for kongen. Fra 1369 til 1525 var det de samme jorde, der hørte under Hønborg Slot.

Kong Christian 2.

Flere forfattere, bl.a. Johs. V. Jensen har beskæftiget sig med den ubeslutsomme kong Christian 2. Vi ved, at han i februar 1523 modtog adelens opsigelsesbrev i Vejle. Baggrunden herfor var "Det stockholmske blodbad", som havde skræmt den jyske adel. Kongen begav sig sydpå til Hønborg. Fortællingerne siger, at han lod sig transportere frem og tilbage mellem Hønborg og Hindsgavl mere end 20 gange - skulle han vælge et opgør med de jyske eller søge ly i København? Den skæbnsvangre sejlads over bæltets sorte vand

endte, da solen stod op. Da var han tilfældigvis på fynssiden, og der blev han.

En amourøs affære

I 1557 mødte den senere Frederik 2. Anna Hardenberg på Malmøhus i Skåne. Hun var hofdame i moderens stab på Koldinghus, og han forlovede sig med hende på Hønborg Slot. Rigsrådet kunne ikke acceptere Anna som kommende dronning, selv om hun var af lavadelig byrd. Forlovelsen var sådan "lidt frem og tilbage" gennem 15 år, indtil Frederiks faster, hertuginde Elisabeth af Mecklenburg præsenterede en purung Sofie for Frederik og rigsrådet. Hendes afstamning var i orden, og selv om Frederik kviede sig, måtte han opgive Anna. Få måneder før brylluppet mødtes Elisabeth og Anna på Hønborg og aftalte at løse Frederik fra sit løfte. Som "modydelse" skulle Anna indgå ægteskab med en rig, ældre adelsmand, som tidligere havde vist hende interesse. Desværre for Anna døde han kort efter brylluppet.

Fundet af en "Artig"

Hvilke fund understøtter, at vi har haft en borg eller et slot som nærmeste nabo til Skærbæk? For det første er der fundet et bundt jernnøgler i et opkørt hjulspor på kanten af voldstedet mod sydsydvest. Nøglerne blev i begyndelsen betragtet som værende fra nyere tid; men efter afrensning blev det klart, at de kunne være et middelalderfund. Nationalmuseet har dateret nøglerne til at stamme fra perioden 1067 - 1535.

På stedet er der fundet flere mønter, bl.a. en dansk penning fra ca. 1320 - 40 og en mønt med Erik af Pommern fra ca. 1420 - 40. Begge

En Artig fra Tallinn i Estland, ca. år 1400

En kobber Sterling præget 1420-40 under Erik af Pommern

mønter er præget i Randers. Andre mønter stammer fra Kalmarunionens tid. Den mest spændende mønt, der er fundet, er en såkaldt "Artig", præ-

get i Tallinn af den Livlandske Ridderorden, som kong Valdemar Atterdag solgte Estland til. Mønten er fra omkring år 1400.

Dagligt liv på Hønborg

I slottets storhedstid har det været nogle af landets velhavere, der besad Hønborg. Dermed være ikke sagt, at de altid havde det lige let. Nok har der været fester og bryllupper med sang, vin og god mad; men i midten af 1300-årene ramte pestepidemien, Den Sorte Død både høj og lav. I de følgende 100 år blev kongemagten styrket, hvilket givetvis har smittet af på lensmændenes liv.

Sagn

Sagnet om Sidsel, der stadig 200 år efter sin død kunne ses køre fra Hønborg til Taulov Kirke, kender mange, ligesom sagnet om hr. Preben og hr. Jeppe Bugge, to fætre der kom op at slås om Hønborg.

Men sagnet om de tre jomfruer på Hønborg er ikke så kendt:

En kold, mørk efterårsnat under svenskekrigene kom en bonde kørende på Kolding Landevej med jordemoderen. Vinden brølede, og regnen piskede ned - det var uhyggeligt. Månen tittede af og til frem gennem skyerne, og da vognen var et lille stykke fra skellet mellem Taulov og Erritsø, omtrent på linje med Hønborg, udstøder jordemoderen et skingert skrig og tager fat i bondens arm. "Hvad er der?", spurgte han. "Så du dem ikke? - Vi kørte lige over dem", fremstammede hun.

Så forklarede hun, at hun havde set tre høje, sortklædte kvinder gå langsomt over vejen lige foran

Nøglebundet fundet ved voldstedet

vognen. Hun var sikker på, at de havde kørt de tre kvinder over. Bonden kunne ikke se nogen under vognen, så de kørte videre. - Men præcis på sam-

me tid lod de tre jomfruer på Hønborg sig årelade - af angst for at falde i fjendehånd. De døde af blodtabet, mens svenskerne stormede slottet.

Kvinderne blev begravet på Taulov Kirkegård; men ved midnatstid, når nætterne er mørke, susser vinden hult, for så kører de tre jomfruer i karet med firspand gennem skovene til Henneberg Ladegård - og vid den vandrer, der møder dem.

Stadig et spørgsmål

Har Hønborg noget med høns at gøre? - Ja, noget er der vel om snakken. Det næsten samtidige Hindsgavl, staves på gamle kort Hynseghauel og betyder direkte oversat til nudansk: hønssegavl. - Mon en skalk har været på spil?

En kniv med afstumpet blad—noteret i museets optegningsbog

Troldepusringen

Siden Dines Skaftte Jespersen i 1941 udgav den første Troldepusbog, har børn været optaget af den lille fyrs meritter. For tænk, hvilke muligheder der var for at klare problemerne, om man selv var den lykkelige ejer af en usynlighedspind.

Bøgerne er blevet læst både i skole og hjem og har optaget de yngste børn.

“Er det rigtigt, at der er nogen, der har set Troldepus inde i skoven?”

“Måske har han sin usynlighedspind i munden. Så kan man slet ikke se ham.”

“Der er nogen, der siger, at de har set Troldepus løbe ind i skoven her”, siger læreren, da historien er slut, og peger på sin eventyrtring: “Det er her i mosset, de har set ham”.

De kigger - og når læreren nu selv siger det!

Troldepusringen er en sølvring med en stor mosagat, designet hos Anni og Bent Knudsen, Kolding i 1970'erne. Den prydede fingeren på en af Skærbæk skoles lærere, og den var i mange år et stort samtaleemne i de små klasser.

Rygtet gik, og en dag kom en stor dreng fra 6. klasse listende og spurgte lidt forlegent: “Må jeg godt lige se ringen”. Efter at have studeret den en tid, sagde han: “Siger de, at de har set ham?”

Den dag i dag sker det, at “gamle” elever spørger: “Har du stadig Troldepusringen?”

“Ja, vil du se den?”

Eline Christensen

En stille eksistens

Hovedparten af hendes arbejde lå på gårdene. Det kunne tage dage, ja op til uger, når der skulle sys til hele familien, og så var der reparationer oveni.

Som hun går der på landevejen med raske skridt og symaskinen under armen, støttet til hoften er hun sindbilledet på en ugift, midaldrende kvinde, der selv tjener til livets ophold.

ABC og poesi

Eline Nielsine blev født den 15. december 1877 som datter af Johannes og Johanne Christensen. Adressen på familiens gård, som ikke havde noget navn, var Børup Sandevej 26. Takket være Niels Dahl kan vi i dag bladre både i Johannes'

Eline står bag sin mor og far, Johanne og Johannes Christensen foran stuehuset

		15 Kr.
	1 Lin reparat	75
x	1 Lin	1 60
x	1 Lin forandret	1 50
		18 Kr. 85
Juni	x 1 Hjule forandret	1 75
x	1 Lin	1 60
x	1 Lin	3 50
x	1 Hjule	4 00
x	1 Hjule	6 50
	1 Lin reparat	75
x	1 Lin forandret	75
x	1 Lin	1 75
	1 Ubede del	1 50
	1 Lin reparat	75
x	1 Lin	3 50
		24 Kr. 50
Juli	x 1 Hjule forandret	7 00
x	1 Lin	1 75
		3 Kr. 75

Elines regnskabsbog

"Skattekvitteringsbog" fra årene 1873 - 1907 og i en kontrabog, hvor familiens udgifter til både husholdning og landbrug er opført for årene 1912-1942.

Eline havde en seks år ældre storesøster, Mette Marie, så familien var lille efter den tids målestok. Eline blev aldrig gift, men besøgte og korresponderede med søsteren, der var gift med Hans Peter Anthonsen. De boede på Trelde Sande, og en overgang havde Eline fast bopæl hos dem.

En lille, meget slidt ABC, trykt i 1882 samt en poesibog påbegyndt i 1898 er nogle af de få effekter, Eline har efterladt sig. ABC'en gennemgår både det gotiske og det latinske alfabet. Skønkriftøvelser, historie, opfindelser og naturhisto-

Johannes med sine to heste

rie er flettet ind i øvelserne. Bogen kunne dengang købes for 35 øre - indbundet! Poesibogen ligner langt fra de poesibøger, vi kender fra 1950'erne og senere. Man pyntede ikke teksterne med tegninger, men satte pressede firkløvere og blomster ind, og teksterne var "voksne", lange og dybsindige.

Fra gård til gård

Omkring år 1900 var der få livsmuligheder for ugifte kvinder. De kunne blive tyende hos fremmede, få en stilling som husholderske/barneplejerske hos en enkemand, blive guvernante i en finere familie eller

leve deres tilværelse som husfaktotum hos familien. Nøjagtigt ligesom Elisabeth i Matador, hvor hun spiste nådsensbrød, som det så smukt kaldes.

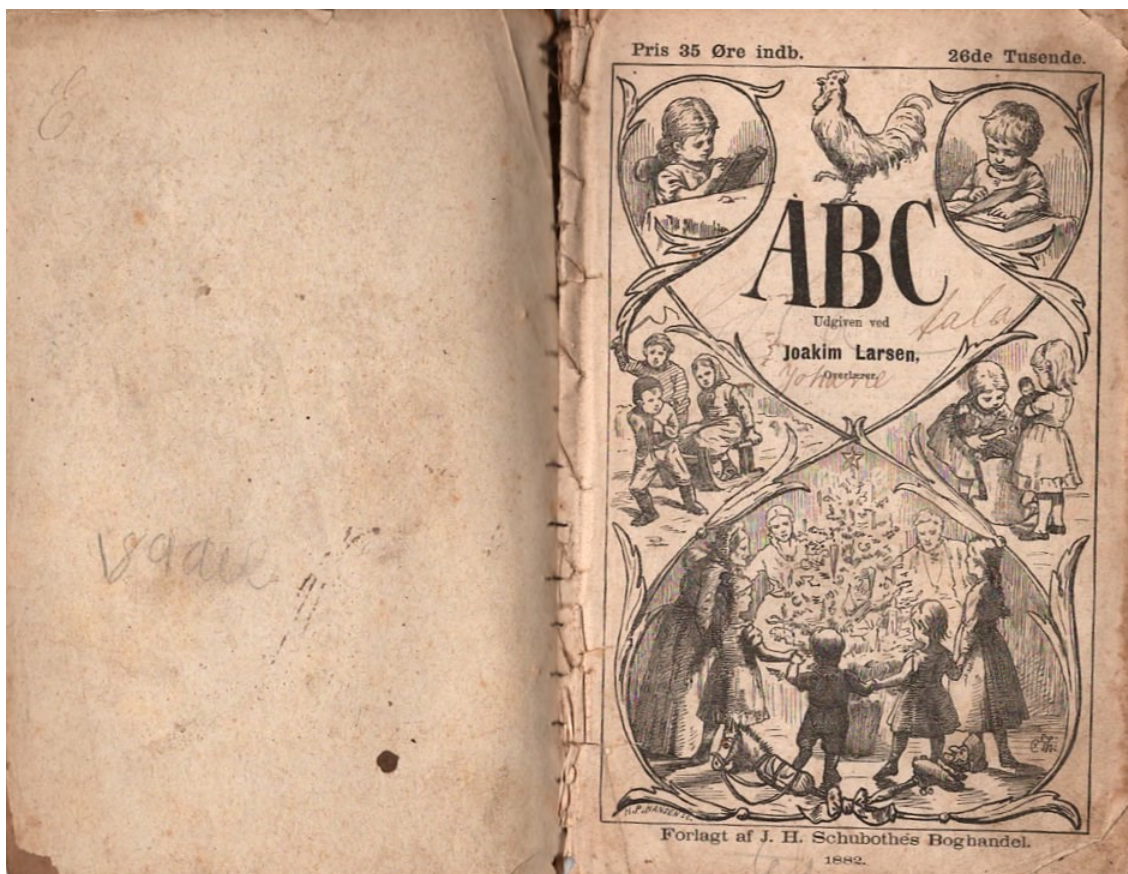
At vi overhovedet kender til Elines forretninger og liv skyldes en fin, lille bog, hvori hun omhyggeligt førte regnskab over det arbejde, hun fik løn for. I et brev til søsteren skriver hun, at kost og logi indgik i afregningen, når hun arbejdede "udenbys". Om hun har skullet dele seng med et barn eller har skullet tage til takke med et koldt værelse, ved vi ikke.

	Kr.	Ør.
Første Termin 1886		
Land- og Ligningsflatter	3	2
Renter af lgl. Benge ...		
Ligningsafgift	1	26
Brandpenge	3	44
Amtsfond		
	7	72
Sidste Termin.		
Land- og Ligningsflatter	3	02
Ligningsafgift	1	26
Brandpenge	3	44
Amtsfond		
	7	72

1886
Juli P. Nielsen 7te 72^{Ør.}
Nielsen

Betalt
1887, 31. januar 7 Kr. 72 Ør.
Nielsen

Johannes' skattekviteringsbog fra årene 1873–1907

Elines slidte ABC, trykt i 1882

Hovedparten af hendes arbejde lå på gårdene. Det kunne tage dage, ja op til uger, når der skulle sys til hele familien, og så var der reparationer oveni.

Elines overleverede regnskabsbog vedrørende syarbejde handler om tiden fra december 1909 til december 1912. Den lille bog indeholder derudover madopskrifter samt hendes udgifter til husholdning og opvarmning.

Bogen er i Niels Dahls eje, da han langt ude er i familie med hende. Hun var hans farmors kusine. Niels har bidraget med de erindringer han har om hende.

Husejer

Den 15. marts 1915 overdrager Elines far skødet på matrikelnumrene 31 og 7c til Eline. Gården lå på matrikel 7c, mens nr. 31 var landbrugsjord på 3 skæpper, 2 fjerdingkar og 2 album, be-

Fra venstre: Søsteren fru Mette Anthonsen, Fru Kirstine Jørgensen, datter af Søren Hansen Pedersen og til højre Eline Christensen

liggende på den anden side af Børup Sandevej. Ved overdragelsen forpligter Eline sig "Aftægtsforskrivning" til forældrene.

Allerede fire år efter, henholdsvis den 27. marts og den 9. december 1919 sælger hun gården til Hermann Heinrich Frederik Jess for 18.000 kr. og matrikel 31 til Johannes Emil Bay for 9.000 kr.

Nu har Eline mulighed for at købe et nyt hus, hvor forældrene også kan bo, og hvor hun kan tage sig af dem, som hun havde forpligtet sig til ved af-

tægtsforskrivningen. Den 18. maj 1919 får hun skøde på et hus beliggende på matrikel 56, Skærbæk By. Det er på den tidligere Vinkelvej. I nabo-huset boede Eline Dahl, der var en jævnaldrende slægtning, nemlig Niels Dahls farmor.

Ved folketællingen i 1930 kan vi se, at Eline bor alene i huset. Men på et tidspunkt flytter søsteren, Mette Marie ind hos hende, sikkert som enke. - Eline sælger huset til fisker Niels Mortensen den 25. november 1948.

Eline som ung pige

Gården brænder
Gården på Børup Sandevej 26 brændte to gange. Den første gang i 1920, mens Elines forældre havde den. I 1940'erne, hvor Søren Ottosen var ejer, brændte gården ned til grunden. Man mente dengang, at en af Ottosens sønner havde haft en finger eller

en tændstik med i spillet. Efter Ottosen købte Holger og Peter Madsen gården, der blev videresolgt i 1958 til Søren og Henning Damkjær, Harry og Ove Christensen fra Staurby Skov.

Elines aftægt

Niels Dahl husker, at Eline var en ældre dame, da hun kom og boede hos dem, og på det tidspunkt var hendes hænder slidt af mange års arbejde. Niels fortæller: "Hans Thomsen havde allerede afleveret det første flyttelæses møbler, da vi kom hjem fra skole – det var naturligvis med hestevogn.

Den første skoledag husker jeg tydeligt, for det var den dag, hvor Eline flyttede ind hos os. Nu, hvor hun ikke havde anden familie at være sammen med eller til at hjælpe sig i hverdagen, havde min far og mor diskuteret, om ikke hun kunne bo hos os. Det var de så blevet enige om – og de kunne da

også godt bruge de penge, de så ville få i husleje, for hun spiste småt. Og så ville hun gerne spille Æsel eller andre spil med Inga og mig og passe os, hvis far og mor skulle i byen en enkelt gang." Trods det lidt fjerne familieskab tog Jeppe og Caroline Dahl sig naturligvis godt af Eline på hendes gamle dage. Hun flyttede ind i et dobbelt værelse på første sal, hvor hun i første omgang delte soveværelse med Inga. Senere fik hun to sammenhængende værelser på førstesalen, hvor hun boede, til hun døde som 80-årig i 1957.

Arvestykket

Da Eline flyttede ind, havde Niels og Inga set en violinkasse mellem Elines flyttesager, og Niels havde fået lov at åbne kassen. Men ak, violinen var i en elendig forfatning. Der manglede strenge, et hagebræt og gribebrættet sad løst. Niels, der er musikalsk, var heldig og fik violinen, og Eline fortalte historien om den:

"Til gården på Børup Sandevej kom engang en omvandrende italiener, der ikke havde kongens mønt at leve for. Min far fattede medlidenhed med ham og købte violinen. Senere fik jeg den". Ved det sidste ejerskifte måtte Niels love at spille for Eline, når han havde fået det lært. I 5. klasse begyndte han at få undervisning i violinspil, og til sidst kunne han spille nogle af hendes yndlingsstykker.

Da Eline blev så gammel, at hun ikke kunne komme ud af sengen længere, gik Niels op til hende på værelset og spillede for hende. Det gjorde hende glad – og violinen har han endnu.

Hun klarede sejladsen

Om hun var sejlet agterud, vides ikke; men hun ville så forfærdelig gerne more sig og være med til festen

Anna, 90 år

på Løverodde, hvortil fiskerne og andre søfolk allerede var taget. Det var et forfærdeligt stormvejr; men Anna smed fortøjningerne fra en kvasse, som lå i Skærbæk Havn og sejlede ene kvinde mod Løverodde. Hvem kvasens ejermand var, vides ikke.

Anna havde både kræfter og forstand på at sejle, og så havde hun viljen. Hun var lige så god som sin mand til at manøvrere og bruge fiskegrejet - hun var fuldbefaren.

På Løverodde troede festdeltagerne ikke, at hun ville nå ind; men hun klarede sejladsen - og fik festen med.

I anledning af Anna Sophie Jensen Flindts 90-års fødselsdag blev hun interviewet af Fredericia Dagblad. Hun var født den 23. april 1860, og var ansat som "tjenesteydende bryggepige" på Henneberg Ladegaard. Anna blev først gift med fisker Carl Pedersen, Skærbæk og siden med landmand Peter Friis. Han havde et lille husmandssted i nærheden af den gamle Lillebæltsbro.

Anna fødte 15 børn. Kun et barn døde som spædt, hvilket var et særsyn dengang. Det var, som om An-

Kvasse hjemmehørende i Skærbæk

nas kræfter blev givet i arv. Ved 90-årsinterviewet spurgte journalisten hende om, hvordan hun havde båret sig ad med at blive så gammel. Anna svarede: "Min hjælp, tror jeg, har været det meget arbejde. Det gavner ikke helbredet, at man sidder og driver."

Anna blev stammoder til en omfangsrig slægt. Familien har opsporet nogle af efterkommerne. Hendes ældste barn, Jens Christensen Pedersen fik eksempelvis 7 børn, 18 børnebørn, 15 oldebørn og 20 tipoldebørn. Slægten, som du stadig kan møde i Skærbæk, kan hedde: Flindt, Flindt Pedersen, Flindt Rasmussen, Flindt Nielsen, Pedersen, Strandby eller Hueg.

Henning Damkjær

Fiskeeksportør i Skærbæk

Henning tørnede som regel ud kl. 5 om morgenen, hvor han gik på havnen for at hakke is til pakkepigerne, så der var gjort klar til at pakke fiskene. Han arbejdede selv med den grove førstehåndtering af fiskene.

Anna og Søren Damkjær som guldrudepar

Siger man Damkjær i Skærbæk, hvem tænker man så på? Der kan hæftes ganske mange fornavne på det efternavn her i byen. – I denne fortælling er Henning i centrum.

Beskeden start, hvor intet gik til spilde

Hans forældre, Anna og Søren Damkjær startede i 1933 et fiskefirma hjemme i kælderen på Fjordvejen 51. Nogle år efter byggede de et fiskehus på havnen, som hurtigt blev til filetfabrik og eksportfirma med flere og flere ansatte. Firmaet hed slet og ret "Damkjær". Søren, der altid gik i fedtlæderstøvler, lod ikke noget gå til spilde – heller ikke udslidte støvler. Dem fik bundgarnsfiskeren Karl Eggert. Han brugte læderet og satte det rundt om årerne i båden.

Familien og Firmaet

Henning Damkjær, der var født i 1915, tog efter endt skolegang i Skærbæk til Grenå, hvor han fik sin kystskippereksamen. Den unge mand tog

hyre som letmatros på et handelsskib, der i 1934 bragte ham en tur til Rusland. Værnepligten blev aftjent i Marinen. Han havde fart på, og som godt 21-årig var han klar til at fiske fra Skærbæk.

I 1939 blev Henning gift med Anna Jensen. De fik hurtigt fire børn: Joan i 1940, Ebba i 1941, Jette i 1943 og Otto i 1946. Henning, der ellers havde sans for udvikling, syntes sjovt nok ikke, at pigerne skulle have en uddannelse. Hvorfor skulle de det, de skulle jo bare giftes? Men deres mor var af en anden mening, hvorfor alle tre piger fik en god uddannelse, og mon ikke Henning har været stolt af dem?

I 1943 blev Henning kompagnon med sin far, der døde i 1956. Sammen med moderen fortsatte Henning firmaet indtil 1963. Han overtog det og ændrede navnet til: "S. Damkjær og søn". Anna og Hennings fire børn samt de efterhånden mange børnebørn var deres et og alt. Alligevel fandt Henning også tid til at dyrke sin passion som havemand. Når foråret bankede på, skulle

Anna og Henning med – fra venstre: Otto, Anna, Jette, Joan, Ebba og Henning

Der mangler ikke fiskekasser på taget af "S. Damkjær og søn".

han altid ud til Kromann i Sønderskov for at se, om der var noget nyt at fylde i et lille tomt hul i haven. Nyttehaven var en mønsterhave med grøntsagerne linet op i snorlige rækker.

Fileter i stor stil

"S. Damkjær og søn" gik strygende. Råvarene befandt sig tæt på, og dels var der en stor fiskeflåde i Skærbæk, dels var der mulighed for afhentning af fisk på Fyn: Middelfart, Assens, Båring og

ved Helnæs. Derudover opkøbte Henning fisk hos kystfiskerne langs Kolding Fjord. Han havde både en kutter og en lastbil, så fangsterne kunne hentes hurtigt.

Henning tørnede som regel ud kl. 5 om morgenen, hvor han gik på havnen for at hakke is til pakkepi-gerne, så der var gjort klar til at pakke fiskene. Han arbejdede selv med den grove førstehåndtering af fiskene.

Travle filetpiger med smil på læben. Fra højre og rundt om bordet: Karen, Bodil, Mary, Johanne, Maren? og Gerda

Det var mest torsk og fladfisk, der var bud efter. Når der var store ordrer fra Schweiz eller Italien, arbejdede op til 10-15 filetskærere i "fisken". Det var koner og piger fra Skærbæk, og hvis man kunne rubbe neglene, var akkordlønnen god.

På havnen stod arbejdsstyrken klar. Mændene stod udenfor i al slags vejr og skar hoved og indvolde af fiskene, smed dem ind til filetskærerne, som sendte fiskene videre til pakkerne. Fiskepakkerne fortsatte på "samlebåndet" til ishuset, hvor Gerhard Pagh regerede. Nogle piger forede kasser med træuld, og så blev fiskepakker og is lagt lagvis i kassen. Sidste mand "på båndet" var Jens Peter Pedersen, der kørte de mange kasser til Taulov Station. Ordreerne, som måske indløb torsdag, skulle være klar til afsending fredag aften fra Padborg.

Tidspresset gav usædvanlig travlhed for filetpigerne, og de kunne ikke klare forstyrrelser - heller

ikke små børn, der legede på havnen. De havde absolut ikke tid til at samle børn op, hvis de skvattede i. Så de nogen lege der, for de ud med kniven i hånden for at skræmme dem - det hjalp.

Henning ordnede regnskabet de første mange år, men de sidste år tog Anna over. Somme tider fik han lige tid til et slag kort med et par fiskere; men ferie var der ikke meget af. Dog tog Anna og Henning hvert år på påsketur til Schweiz sammen med direktørparret fra Vejle Isværk. Direktøren var vældig god til tysk; men da Anna og Henning ikke ville lade sig nøje med samtaler på anden

hånd, gik de en del år på tyskkursus i Kolding - det var rart at kunne klare sig selv i udlandet.

Minkfarmer

Henning og hans bror, Søren købte sammen med Harry og Ove Christensen fra Staurby Skov i april 1958 minkfarmen på Børup Sandevej 26. Sælgerne var brødrene Holger og Peter Madsen. De to brødres veje måtte skilles, da Holger blev forelsket i husholdersken. De fire nye ejere startede i 1958 med 100 avlsdyr - og endte med at have 700.

Det var en god forretning, for mink lever af fiskeaf-fald, som de havde lige ved hånden. Det blev blandet med kartofler og malet korn og derpå hakket til foder.

Kvalitet og mode

Sorte og brune minkskind var de mest eftertragtede. Til en pels skulle der bruges 80 stk. skind fra hanmink eller 160 stk. skind fra hunmink.

Henning og Otto

Da dronning Elisabeth af England blev kronet, bar hun en cape, kantet med hvid mink. Det fik betydning - også for en minkavler i Skærbæk - der som mange andre i branchen nu satsede på hvide mink. Ove Christensen fortæller, at ud af 1000 minkavlere blev han hædret som nr. 60, dvs. at hans skind lå i den bedste ende af skalaen.

I mange år gik fortjenesten ved minkavlen til at bygge frysehuse og haller til endnu flere mink. Ove Christensen husker, at i 1965 blev der til hver af de fire ejere udbetalt 5.000 kr., svarende til 51.350 nutidskroner. I 1974/75 købte Ove de tre øvrige ejere ud og fortsatte driften med stor hjælp fra sin kone, Karen.

En lille "bifangst"

Nogle skærbækkere husker sikkert, at man kunne komme på havnen og købe fisk fra hyttefadene en. Man henvendte sig til en ledig medarbejder, måske Svend Tastesen eller Lange Peter og spurgte, om der var torsk eller en fladfisk af en art. Svaret var som oftest, ja - og de udvalgte fisk blev taget op fra hyttefadet med en ketsjer. Hvis det var

Taulovs sidste sogneråd, øv. fra ve: Harry Svinth Jensen, Verner Dyrholm, Hans Jensen, Knud Jul Hansen og Hans Lund. Forrest: Henning Damkjær, Ragna Jensen, B. F. Sørensen og Mads Juul

torsk, fulgte lever og rogn eller bukser med gratis. Havde man ikke aftalte penge, måtte man ind på kontoret og afregne, inden man gik hjem med fangsten.

Henning døde i 1990, og sønnen Otto fortsatte firmaet i en del år.

Offentlige hverv

- * Henning Damkjær var medlem af Taulov Sogneråd fra 1963 - 1970.
- * Næstformand i Konservativ Vælgerforening, et år.
- * Medlem af Skolekommissionen.
- * Medlem af bestyrelsen for Danmarks Fiskefilet-eksportforening fra 1953 - 1970.
- * Logebroder i Frimurerne 1965 - 1990.

Donald, Dronninger og Dræbersnegle

Samfundets top og bund er blevet spiddet i årenes havnerevyer

”Jeg kan huske, at nogle af os i de første år klædte om udenfor - ja, vi strippede faktisk ud mod Fjordvejen - men hvem havde også tid til at gå der, når der var revy indenfor?”

Bag scenen – og på siden

Der knappes, lynes og hægtes – op eller i. Aktører styrter med fast blik hen mod en knage, et spejl, en hjælper eller en medaktør. Parykker flås af, kjoler og bukser efterlades på ”pladerne”. Så skal der trækkes læber op, rettes på overskægget – og et lille pip lyder: ”Hit med min rollator”. Det sidste hvisles ud mellem tænderne, for der høres ellers ikke en lyd der bag scenen til Skærbæk Havnerevy. - ”Pyh, ha` – vi nåede det.”

”Det er ren luksus her i 2020”, siger Svend Erik Kristensen. ”Nu har vi da lidt plads, så vi kan trække vejret. Jeg kan huske, at nogle af os i de første år klædte om udenfor – ja, vi strippede faktisk ud mod Fjordvejen – men hvem havde også tid til at gå der, når der var revy indenfor?”

Uden en stærk bagtrop lykkes en revy ikke. Således taltes et år 8 aktører og 25 hjælpere til suffli, lys, lyd, omklædning, rekvisitmagere, sceneopsættere – og naturligvis ledsagemusikken. De første syv år var Lilly Pallesen alene ved klaveret. Så fik hun selskab af Anders Kjerkegaard på flere instrumenter, og endelig har Anders selv flere gange stået i spidsen for et lille orkester.

En ide fødes

En munter forlængelse af en 40-års fødselsdag for Randi Sylvester i 2003 resulterede helt tilfældigt i ønsket om afholdelse af en Skærbæk Fest. Klaus Hougaard bragte emnet ”Havnerevy” på banen. Det blev godt modtaget. Andre kom med input som høvdingebold, fællesspisning, dans, pålidelighedssejls, cykelløb og kræmmermarked.

På et senere møde blev diverse opgaver uddelegeret, og man regnede ud, at hvis der blot var 150 tilmeldinger, kunne det hele løbe rundt. I løbet af tre dage kom der 180 tilmeldinger, og i mange år er billetterne blevet revet væk.

I 2003 købte revyfolkene én tekst. De øvrige sange og sketches var skabt af lokale, dygtige tekstforfattere og har været det siden. Kostumer lejes, købes eller designes og sys af de optrædende selv.

Klintervejsrap

I 2003 optrådte to unge, ny-tilflyttere: Pia Jensen og Vibeke Weber i en forrygende rap om folk, der bor eller boede på Klintervej. Den var skrevet af Klaus, og Aage Mogensen stod for arrangement og rytmik. Et par af versene lyder:

*Jeg syn's det pissesej og bo på Klintervej.
Det gør Thorkild og Jens og Kurt og Erik og Kaj.
Engang var det hele bare gamle huse,
og alle gik forbi og hørte havet bruse.*

*Se lige bag ved købmand'ns parkeringsplads
bor Thorkilds familie – det er ingen palads.
men springvand og nisser og sjove dingener.
Det er ikke elegant, det er kunst for eksoter.
Den næste er Jens Nørholt, gammel fisker med
lidt mave.*

*Han har ingen habit, men bassin i sin have.
Og hans er meget læng're end de andres slår han
fast –
ja, altså broen – hans bro er meget læng're, det
står fast!*

Annette, Kristian og Klaus

*For enden af vejen bor Johansen kaldet Kaj
altså Thorkild og de andres Klintevej.
Johansen han er morgenmand og fanger selv sin
fisk.*

*Han bader splitter dillermand, det synes jeg sgu'
er frisk.*

*Men da Kurt var færdig, tog Erik bare over:
Rev fiskerhuset ned, Jonna skrev: Så'n en sjover!
Og hun kæmpede for stien og amtet fulgte trop.
Men Erik bygged' vindebro - til at hejse op.
Fiskerhuset var så pænt, nu er vejen helt mon-
dæn.*

*Det er Klintevejens mænd, der selv har gjort den
suveræn.*

*Nu er det fint at bo ved Klinten, og der er jo stadig
finten:*

*Vi må gå helt ned' ved stranden, vi må respektere
manden.*

Koret mellem versene:

*Det er Klintevejens mænd, seje hver for sig.
Det er Thor-kild og Jens, Kurt og Erik og Kaj*

Vejen til hvalen

Vibeke gav året efter anledning til et nummer. Hun syntes, det var mærkeligt, at når folk spurgte hende, hvor hun boede, og hun svarede Nyvej 4, så sagde folk: "Nå, Hans's hus". Det var da hendes hus nu! På et tekstmøde, hvor "de nye" spurgte ind til steder og personer, gik "de gamle" i indbyrdes selvsving om gamle og nye rygter. Det kunne Pia se det morsomme i, og teksten skrev næsten sig

selv. Hun demonstrerede sammen med Klaus, at nu var "sproget" afkodet. Det gik så ud over to turister fra Pandrup, som var kommet på besøg i Skærbæk for at se hvalen – den sommer var der både en hval og delfiner i Lillebælt. Men hvor var det nu lige, det var? – Jo, hør godt efter:

Gurli og Misse: Anni Hansen og Kristina Lykke er i gang med at guide:

Manden: Hvor er vi på kortet?

Misse: Lige nu står I her på Ringvejen. I må hellere trække lidt ind – de kører faktisk stærkt her. Kommer I ude fra POBA, eller oppe fra Indre Mission?

Manden: Nej, fra Pandrup!

Misse: Ja, ja men kom I forbi planteskolen og låsesmeden og grønlånderhuset, eller kommer I hene fra vindmøllerne? – Nå, det er nu osse ligemeget. – I kunne jo cykle ned forbi købmand Jensen, og ned forbi den gamle skole.

Gurli: Ahr, den gamle skole, - den der er her på Ringvejen ved siden af det, Elsam har til at ligge og flyde.

Misse: Nej, jeg mener den gamle skole på Gisselbakken. – Og så ned forbi Apoteket og de unge, der lige er blevet gift nede i hullet, og op forbi den gamle Tatol med swimmingpoolen.

Gurli: Nå, ja det er da rigtigt – der var Tatol. Nu er der bare tyskerudlejning.

Misse: Ja, Gurli – turisterne, dem skal der også være plads til. Så fortsætter I op forbi det grønne vandværk, og videre ud.

Gurli: Det er altså væk nu. Vandværket. Men de ku' da osse bare køre ned ad Havnegade forbi Centralen, og kiosken.

Misse: Ja, hvis der ikke er vandværk mere, så er der altså heller ikke kiosk mere. Der har Olsen tegnestue nu.

Gurli: Ja, ja og banken hedder inventarium – tilæskul inventarium, kender du den? Det er latin.

Misse: Gurli, de finder jo aldrig hvalen, hvis du står der og snakker latin til dem. De er fra Pandrup, ikke fra ikke fra Latinamerika, vel?

osv.

Havfruen og Caroline W.

Berømt heder som havfruen Ariel har også fundet vej til Skærbæk. I 2014 havde SAT deres egen udgave af "Den lille havfrue", som var stukket af på en lille badeferie til det idylliske Skærbæk, hvor hun i Svend Eriks skikkelse sang: "Havnen er skøn", mens fiske-pigerne svømmede rundt om ham. Han sad på en stor sten iført fiskehale med nøgen overkrop – barmen var dog dækket af et par muslingskaller. Ida Didrichsen havde syet hans kostume. En af skallerne faldt desværre af undervejs, ligesom hans lange røde paryk i skyndingen kom til at sidde skævt og falde tungt ned over hans ansigt. – Der var ikke et øje tørt.

I 2008 var Caroline Wozniacki, der stillede op til OL i Beijing, på besøg. Kristian Lehmann var speakeren, der gennem et lynkinesisk kursus havde opnået et sprog så uforligneligt, at alle, selv Caroline forstod ham. – Dirch Passer har ikke levet for-gæves!

Dyrevener

Gennem årene er det blevet afsløret, hvor tæt på dyrelivet vi skærbækkere befinder os. Revyen har haft numre som: Et hundeliv – Bjørnen kommer – Vandmanden – Natuglerne – Minkfarmen – Ulvetider – Vejen til hvalen – Dræbersnegle og Hundelorte. Der har sikkert været flere, og forbløffende

Kristan som kinesisk speaker ved OL

mange gange har Kathe Ærensgaard givet de stakels kræ stemme og krop. Hvem husker hende ikke som hund eller da hun som ordensmagt bøvlede med dræbersnegle? Som publikummer tænker man næsten, at hun til forprøver på revyen siger: "Teksten er super, og hvis ikke andre vil, så klæder jeg mig gerne ud som en udkældt mosegris". Godt gået Kathe!

Royalt stof

Det har ikke skortet på dronninger eller andre repræsentanter fra kongehuset. I 2015 skrev Niels Riis om kongehusets fortrædeligheder: Prins Joachims klagesang om at være lillebror og forvist til det sønderjyske bøhland, kronprins Frederiks stormomsuste liv og prinsgemalens sygeorlov. Lis

Danstrup fortæller: "Det har været en speciel oplevelse at spille monark - i mit eget halvgamle festtøj, Gunhilds mormors festtaske og diadem fra BR. - Lige hvordan man - som amatør - får kombineret kongelig elegance og selvsikkerhed med den offentlige ydmygelse og vreden over ham den selvglade idiot ved ens side var en opgave hjemme foran spejlet. Året efter ville jeg på Margrethes vegne have hævn. Jeg skrev og fremførte: "Margrethes sang" på melodien: "Kom hjem, kom hjem", hvor nogle af versene lyder:

*Dengang jeg var ung og hot
faldt jeg for en undersåt,
som en mandlig Askepot,
åh, du var så fransk og flot.
Jeg sa': "Gud hvor går det godt".
Vi fik to børn - Knold og Tot -
men nu ensomt på mit slot
sidder jeg og græder snot.
På min store fødselsdag
sku' vi franske vine ha',
dreng'ne spørg': "Hvor er papa?"
Men da var du stukket af!
Og den gang du drog af sted
tog du optrækker'n med.
Send hjem, send hjem.
Send den hjem*

Kristian og Klaus som Frederik og Joakim

*I det danske monarki
 har en prins kun lidt værdi.
 Han bli'r altid gå't forbi
 får kun tøj, kost og logi.
 Du har drukket, du har ædt
 du ku' trænge til diæt.
 Alt mens du går rædsomt klædt
 står jeg - Ensom Majestæt!
Du med alt dit snobberi
vil ha' titel oveni.
Syg?? Nej, det var pjækkeri
for du skred til ... Venedi.
 Og dengang du drog afsted
 tog du apanagen med.
 Send hjem, send hjem.
 Send den hjem.*

*Du vil kun være pensionist.
 Rejsekonge er du vist.
 bare rejse, bort, pist.
 Jeg er ensom, træt og trist.
 Nu er alting gå't ged,
 hvor' den store kærlighed?
 Du var bare den, der skred.
 "Au revoir" var din besked.
Du er rejst med din pension
fra dit land, din' børn, din kon'.
Åh, jeg savner dig om no'n
jeg og hele min nation.
 For dengang du drog afsted
 tog du kongekronen med.
 Send hjem, send hjem.
 Send den hjem*

Lis: "På en gåtur nogle dage efter revyen fik jeg at vide, at henede på stranden kalder vi dig jo for dronningen - Tja, sådan kan man jo blive verdenskendt i det sydlige Skærbæk et par dage i august".

Lis er ikke den eneste, der har givet den som Margrethe. Før hende havde Bodil Bek-Pedersen haft stor succes som majestæten. "Jeg så klip med dronningen og også med Ulf Pilgaard for at indøve både bevægelser og stemme. - Sjovt at være dronning for en aften."

Vores lokale dronning, Jonna Heebøll, har også været kærligt behandlet i havnerevyen. Hun blev spillet af Anni. Også prinserne Frederik og Joakim har fået deres bekomst i gode, rammende tekster.

Jonna måtte overgive sig, da Anni gav den som telefonsvarer: "Du har nu kontakt til Heebølls telefonnummer og har følgende muligheder: Tast 1 for spørgsmål om Skærbækhus, tast 2 for henvendelser om Cafe eftermiddage, tast 3 for Skærbæk Aftenhøjskole, tast 4 for Skærbæk-Taulov Folkedansere, tast 5 for Skærbæk Festen og tast 9 for generelle spørgsmål om Skærbæk. Det sidste resulterede i denne henvendelse: "Hvor bliver regnormene af om vinteren i Skærbæk?" Jonna gav vist et florumvundet svar.

Helge, Jonnas mand bakker 120% op om Jonna, hvorfor han i 2005 fik en sympatisang, der handlede om alle de opgaver fruens engagementer kaster af sig. Her er et par linjer:

- og når julemanden svigter, er jeg julemandsvikar plus ved siden af at gøre æbleski-vegløggen klar. Jeg skal holde styr på møderne, på lærer og på rødder.

Jeg kan ikke nå at tjekke alt, for telefonen gløder. Hvem fanden tar mon skraldet, når

hele byen den er clean? I må gætte, må I, prøv at gætte på Hr. Heebøll

Af alle

de gode numre, der ikke er plads til her, bør Klaus' Valter, der optræder hvert andet år, nævnes. Valter er pigeglad og ikke et øjeblik i tvivl om sit gode udseende og egne evner udi forførelsens kunst. Lavkomikken har også været repræsenteret af holdet bag "Mozart". Sketchen blev mimet og danset, der var besøg af hr. Weber, og Constanze Mozart, alias Svend Erik, der var iført balletkostume og Webergrill. Klaus var W. A. Mozart, og de to andre på holdet var Mie Nielsen og Anni. Under-

Fra venstre: Svend Erik, Kristian, Martin, Klaus, Lis, Mette og Annette

lægningsmusikken fulgte de alt andet end graciøse bevægelser.

Svend Erik, Kristian, Klaus og Martin Brøllund har som udklædte kvinder gennem årene givet tilskuerne underfunddige, bizarre og groteske oplevelser.

Torben Nielsen sang i 2004 Vibeke Webers tekst: "Billeder fra Skærbæk" – og blev ganske ufrivilligt udsat for et latterbrøl. Årsag: Ved generalprøven blev det besluttet, at der skulle laves et loft af et tæppe for at holde på lyden. Ingen havde tænkt på, at Torben ikke kunne stå oprejst på

Svend Erik med balletskørt og Webergrill

bænken under tæppet, så hvad skulle han gøre?
– Komik er komik, tilsigtet eller ej!

I denne fortælling er få aktører nævnt, og et meget lille udvalg af tekster er medtaget. Der skal lyde et stort tak til alle på, bag og ved siden af scenen for mange års havnerevyer.

I 2020 har SAT 40-års jubilæum.

Fra venstre: Mogens Krabek, Peter Holst, Frede-Poulsen og Poul Johansen i SATs første revy, 1985

I Skærbæk, i Skærbæk

Tekst: Klaus Hougaard

Melodi: Ved hawet (De Gyldne Løver)

Denne sang blev sunget første gang ved Havnerevyen i 2003. Hele revyholdet – dengang blot 9 personer – opførte den som fællessang. Publikum sang med på omkvædet.

Siden 2004 er den blevet sunget af publikum som optakt til årets revy. Albuer, glas og andet der kan larme, ”håndteres” i forbindelse med omkvædet

*De si'r, der er varmt på Barbados og Kos,
men jeg vil nu hel're ha' somre som oss
og ligge i sandet og glemme min boss,
mens jeg nyder en kølig i sandet.*

*I Skærbæk, i Skærbæk, der er'et så skjønt,
sandet er kridhvidt, og vandet er grønt,
og det blå flag blafrer i vinden så kønt.
Det er dejligt at bo tæt på vandet.*

*Ved fiskerihavnen har alle god tid,
men fiskerne fanger jo aldrig en skid.
Allig'vel to bikse, ja, side ved sid'.
Det er fisk fra den and' end' af landet.
I Skærbæk, i Skærbæk ...*

*Vi har Skærbækværket og Elsam med mer'
De fleste de arbejder her eller der.
Og no'n bygger både og no'n skifter ble'r,
og resten, ja, det er no't blandet.
I Skærbæk, i Skærbæk ...*

*Og børnene har det jo godt her, ja vist.
På skolen går de i syv'ned til sidst
og fritid som spejder og sejl optimist.
Ellers kø'r vi dem gern' til no't andet.
I Skærbæk, i Skærbæk ...*

*De si'r, at vi skærbækker' er noget sær'.
Men det er da bare i Taulov og dér.
Men dem skal man ikke tro – de må jo lær',
at blive derinde i landet.*

*I Skærbæk, i Skærbæk, der er'et så skjønt,
sandet er kridhvidt, og vandet er grønt,
og det blå flag blafrer i vinden så kønt.
Det er dejligt at bo tæt på vandet.*

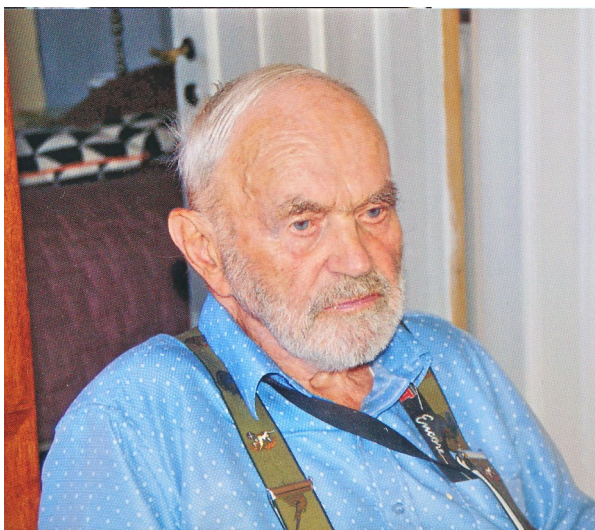

CBU 611 Hansen

CivilBeskyttelsens Udrykningstjeneste under anden verdenskrig

”Jeg cyklede hjem ved 21-tiden. Det var mørkt, og da jeg kom til Rugballegård, fik jeg et gevær stukket i maven. Der blev råbt: ”Halt!”, og jeg blev undersøgt; men de fandt ikke noget. Bag et træ længere fremme stod to mænd med skydevåben, klar til at skyde mig, hvis jeg stak af – de var vist Hipoer.”

Tidligere gårdejer Svend Hansen

Vi er på besøg hos Svend Hansen, tidligere ejer af Henneberg Ladegaard, som ligger uden for Skærbæk. Svend blev født den 27. januar 1922 og har boet på Fænøvej 33 i Skærbæk siden 1989.

2. verdenskrig var tæt på, og Svend skriver hjem

I 1942 tjente Svend på Majbølgaard på Als. I august måned oplevede han på tæt hold luftangrebene på bl.a. Flensborg. Det var en rystende oplevelse og gjorde nok også sit til, at Svend blev glad for det frinumner, han senere trak på sessionen, for så fik han mulighed for at hjælpe civile krigsofre. Han skriver hjem den 19. august:

” jeg vil skrive om det grufulde, vi oplevede sidste nat. Det er ligegodt det værste, jeg har været udsat for endnu, og det er da godt, at man kan sidde og skrive til jer endnu. Jeg kunne lige så godt være blandt de dodes tal nu.

Nå, så må jeg hellere fortælle, hvad der skete. Der var et stort luftangreb på Flensborg. Jeg hørte flyvere, da jeg stod op for at se, om der var noget at se. Jeg gik ned bag den store lade og et stykke ned ad græsmarken, op på en høj hvorfra vi kan se ned til Tyskland. Jeg kunne høre flyvere, der hvinede forbi og kunne se de mange lysbomber, også her over Als. Der kom mange store ”drøn” fra Tyskland. Jeg var alligevel lidt bange for flyverne, der fløj over hovedet på én, så jeg var på vej tilbage.

Nu skal I lige høre: Det begyndte at hvisle ned gennem luften. Jeg blev ordentlig bange og vidste snart ikke, hvad jeg skulle gøre af mig selv; men da jeg rendte mod den elektriske tråd, smed jeg mig fladt ned i marken, og i samme nu falder der seks bomber; men der var kun én med et vældigt brag.

Jeg ligger og ser det hele ikke mere end 100 meter fra mig. Da jeg så en mægtig røgsky stige til vejrs, skyndte jeg mig at fare ind i laden. Heldigvis stod en port lidt åben, og jeg trykkede mig rigtigt ind i væggen under nogle bjælker. Et eller to sekunder efter jeg var kommet derind, raslede bombesplinterne ned på bliktaget – det var uhyggeligt. Det var ikke mange sekunder, det drejede sig om, det hele. Da det var ovre, og jeg havde sundet mig lidt, fo’r jeg ind til de andre. De var ved at komme op, den ene karl havde fået et lille chok, han smed sig på ryggen midt ude på gårdspladsen. Forvalteren og vi elever satte os ned i en slags kælder, for flyene blev ved med at pive over gården, og vi kunne høre bomberne, som faldt langt borte.

CBU 611 i uniform

Det er det værste, jeg har været udsat for endnu. Kl. 01.30 blev der ro hen over os; men i Flensborg blev de ved at buldre løs. Der var stor opstandelse; men vi faldt da nogenlunde til ro og kom i seng kl. ca. 02.00. Men jeg faldt da ikke i søvn før kl. 03.00, for jeg tænkte på, at man kunne have været dræbt.”

Så følger en opgørelse over de skader, som de seks bomber, der faldt tæt på gården, havde forvoldt. Svend spørger også til høsten på Henneberg Ladegaard og fortæller om det arbejde, han er i gang med på Majbølgaard. Her er de i gang med høsten og med at ruske hør, ifølge Svend et grimt og beskidt arbejde.

Fra fodermester til CBU'er

I 1943 blev Svend indkaldt til session i Fredericia. På det tidspunkt var han fodermester på faderens gård, Henneberg Ladegaard. Svend trak frinummer, hvilket gav ham mulighed for overførsel til Civilforsvaret.

Den 19. juni 1944 skulle han sammen med ca. 100 andre stille til en måneds uddannelse ved Bernstorff Slot, København. Sammen med uniformen fik de udleveret en knippel, som de kunne forsvare sig med, hvis de blev overfaldet. Lidt gavn af evnerne som landmand fik han trods alt i hovedstaden. Svend: *”En formiddag blev alle landmænd kaldt frem. Men vi var kun to, og vi kendte hinanden i forvejen, da vi havde tjent sammen på Als. Vi skulle ned i Bernstorffsparken og hjælpe med at stakke hø. Det var en fin tjans, og så fik vi endda 10 kr. hver oveni de 1 kr. og 37 øre, som vi ellers fik om dagen.*

Generalstrejke og havregryn

Vi kunne høre, når de skød inde i København, og en nat blev Riffelsyndikatet sprængt i luften. Så blev der generalstrejke i flere dage, og vi måtte ikke gå udenfor parken i tre dage. Vi fik havregryn tre gange om dagen. Det var det eneste, vi kunne få. – Så blev der sendt en ambulance med udrykning ud på landet efter et par spande mælk til havregrynene.”

Haderslev

Efter endt uddannelse blev Svend sendt til Haderslev. Da han havde kørekort, blev han sammen med tre andre udnævnt til ambulancechauffør. De

Svend er med til at bygge barakker i Padborg

fire blev venner for livet, var med til hinandens bryllupper og fulgte med i familiernes gøren og laden. Nu, i 2020 lever kun den 98-årige Svend Hansen. Han kan fortælle om mange oplevelser fra det halve år i Haderslev, lige fra øvelser på smattet terræn over vandkampe med brandsprøjterne til høstarbejde og hørruskning for landmændene.

"En dag, hvor vi marcherede hjem gennem byens gader, kom også en flok tyske soldater marcherende. Det lykkedes os at få dem ud af takt, hvilket vi morede os over. En gang, hvor jeg var hjemme på orlov, besøgte jeg min søster og svoger i Højrup. Jeg cyklede hjem ved 21-tiden. Det var mørkt, og da jeg kom til Rugballegård, fik jeg et gevær stukket i maven. Der blev råbt: "Halt!", og jeg blev undersøgt; men de fandt ikke noget. Bag et træ længere fremme stod to mand med skydevåben, klar til at skyde mig, hvis jeg stak af - de var vist Hipo'er.

De tidligere fanger soignerer sig

Oprydningsarbejder

Når noget blev sprængt i luften, var vi ude at rydde op. Natten til den 19. september 1944 blev det danske politi taget og interneret i Tyskland.

Samtidig blev også vores kolonnechef taget. Vi godt 100 CBU'er var de eneste, der var tilbage; men senere hørte vi, at vi også havde været lige ved at blive sendt til Tyskland. Vi var med til at rydde politistationen i Haderslev, da tyskerne skulle bruge den."

I marts 1945 blev CBU'erne delt i tre hold, og Svend kom på holdet, der blev sendt til Tinglev og derfra videre til Padborg. Her skulle opføres en karantænestation, bestående af træbarakker. De skulle stå klar til at modtage de fanger, som Folke Bernadotte fik frigivet fra de tyske koncentrationslejre.

"Da barakkerne var færdige, blev der sendt ambulancer til Neuengamme efter de mest medtagne fanger. Lejren lå sydøst for Hamburg. På vej

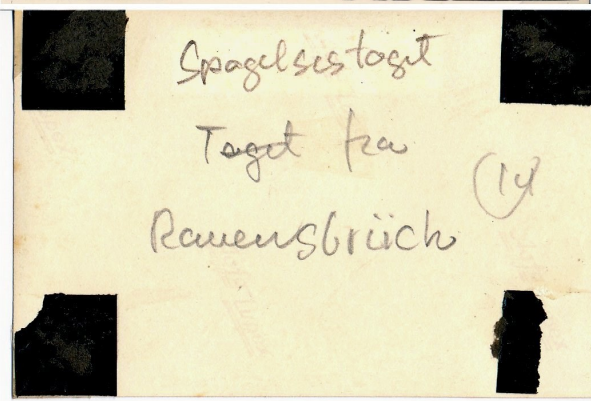
Grev Folke Bernadotte på besøg i lejren

hjem blev konvojen angrebet af engelske fly, så alle måtte ud at ligge i grøften". Arbejdet med fangerne blev et noget anderledes "oprydningsarbejde", end det havde været at rydde op efter sabotage og bombeangreb.

Muselmænd

"Jeg glemmer ikke de muselmænd, vi tog imod. De var kun skind og ben, og en enkelt overlevede ikke. - De vejede næsten ingenting, 30-35 kg for en voksen mand". Mændene skulle med tog til Sverige. CBU'erne løftede dem på deres feltsenge ind gennem vinduerne i toget, der først var blevet tømt for inventar. Det gjorde holdt i Kolding. Her kom folk med mad til fangerne; men det kunne de slet ikke tåle, så sejladsen over Storebælt var ikke sjov for sygeplejerskerne. Senere blev det forbudt at give fangerne mad.

Mens Svend var i lejren, kom grev Folke Bernadotte på besøg. *"Han spiste frokost med sygeplejerskerne, mens vi andre kun fik dagligkost."*

Svends kommentarer i albummet

Kvinder og børn

Sammen med en kammerat skulle Svend en dag hjælpe med at fyre i barakkerne og hente vand til en hel bus, fuld af kvinder og børn. De kvinder, der havde et barn, fik udleveret et nummer på barnet. Da børnene efterfølgende blev taget fra dem, skreg kvinderne højt. Børnene blev badet og undersøgt og fik mad og mælk. Det var ikke gået op for mødrene, at de var kommet til et fredeligt land med sygeplejersker og andet godtfolk, der blot ville hjælpe.

Mange skulle have et måltid mad

"Vi spurgte sygeplejerskerne, hvordan de børn kunne være kommet til verden, eftersom kvinderne havde siddet i fangelejr i over et år. Sygeplejerskerne fortalte, at kvinderne var gået med fangevogterne for til gengæld at få et stykke franskbrød eller andet spiseligt."

Der kom flere busser og tog med kvinder og børn. Et af dem husker Svend som "Spøgelsestoget fra Ravensbrück."

Aflusning med lusepulver var almindeligt arbejde for CBU'erne. Det blev udført både på danske arbejdere, der vendte hjem fra Tyskland og på eksempelvis danske jøder, der vendte hjem fra Theresienstadt.

"Da vi nærmede os maj 1945, troede vi ikke, der ville komme flere transportere; men en formiddag først i maj holdt der et tysk tog med kreaturvogne på Padborg Station. Det var fyldt med kvinder, 80-100 i hver vogn, i alt 5.000. De var vilde af sult. Vi var jo ved at pakke lejren sammen, så vi havde ikke noget at give dem. Men Svensk Røde Kors havde nogle sække med knækbrød, som vi fik - to mand om hver sæk. Vi skulle smide et par pakker ind i hver vogn; men da vi var halvvejs, kunne kvinderne i den anden ende af toget ikke vente længere. De overfaldt os, så vi måtte lade dem få resten."

De lokale kom med mad, og én kom med en lagkage. Ti kvinder fór derhen, - og så var den væk. Nogle kom med kogte æg, som de smed ind i vognene, men det forsløg ikke meget. Nogle af kvinderne spiste græs, andre var inde i folks haver og grave de nylagte kartofler op. - - - Efter en tid kørte toget længere nordpå.”

Befrielsen

Den 4. maj blev Svend som de fleste andre CBU'er sendt til Tinglev.

Her hørte de frihedsbudskabet i radioen om aftenen. *”Den 5. maj om morgenen skulle vi ud at hejse Dannebrog, og der blev gjort honnør for flaget. Jeg havde aldrig tidligere hørt et sådant smæld, som da vi denne morgen slog hælene sammen.*

Vi blev hjemsendt i begyndelsen af juli 1945. Selv om det sommetider var en drøj tid, synes jeg trods alt, at vi var med til at hjælpe de stakels mennesker, der havde overlevet grusomme begivenheder i koncentrationslejrene, og selv om jeg er fyldt 98 år, står oplevelserne stadig i klar erindring.”

Udlevering af toiletartikler

Familien

Svend blev gift med Ulla i 1951. Hun døde i 2019. De fik fire sønner: Jørgen, Alex, Per og Viggo. Både Svend, Jørgen og Viggo bor med deres familier i Skærbæk.

Da Svend byggede hus på Fænøvej, gik der ikke længe, før den initiativrige og hjælpsomme gamle mand etablerede en udfordrende, stejl krolfbane nedenfor huset. Mange har fået et slag krolf med og uden Svend, som stadig låner stave ud til interesserede.

Lodseriet ved Kolding Fjord

Kan skibet flyde, kan det sejles i havn

Skibet var så bredt, at havnekranen ikke kunne losse hele lastrummet, uden at de fik vendt skibet - og længden gjorde, at det måtte trækkes ud i bassinet øst for kajerne. Med blot otte meter frigang til land var det lidt af en bedrift.

Lodseriet ved Kolding

Denne fortælling er bygget på Eivind R. Kristensens erindringer. Han var lods i Skærbæk fra 1980.

Før 1843 blev skibe lodset til Kolding af en såkaldt "Kendtmand", en søkyndig person, der var "kendt med" besejlingen af Kolding Fjord og vandet ved Drejens Odde. Kendtmanden havde som regel ikke selv et fartøj, men fik en af de lokale til at sejle sig ud til skibet. En praksis, der blev kutyme, indtil lodseriet fik egne skibe.

I 1843 blev den 44-årige Mathias Christensen, Kolding prøveansat som InterimsLods (midlertidig lods) mod betaling efter den godkendte takst i forordningen af 1843. Først ni år senere fulgte en fastansættelse, der til gengæld varede helt til 1875.

Fra Kolding til Drejens

Christoffer Frederiksen Carslund afløste Mathias i 1875, og samme år flyttede lodseriet base til Drejens. I 1896 hed lodsens Christoffer Frederik Kofoed. Han var uddannet styrmand og blev i 1928 efterfulgt af sønnen Niels Frederik Kofoed, der ligeledes var styrmand.

Når lodsens havde afsluttet sin opgave i Kolding, var det hans eget problem at finde hjem til Drejens. Offentlig trafik var der ikke meget af, så en cykel med ombord var løsningen.

Skærbæk bliver base

Fra 1964 til 1990 var Skærbæk base for Kolding Fjord området. Raahauge Madsen var den første lods her, så fulgte Carl Christian Carlsen i 1979,

og året efter kom Eivind R. Kristensen. Han var alene om opgaverne indtil 1983, hvor lodseriet fik ansat lods Børge S. Christiansen. Syv år efter flyttede lodseriet til Fredericia. Som et kuriosum kan nævnes, at Carl Christian Carlsen i 2019 vendte tilbage til Skærbæk med sit lods fartøj, "Bjarcas".

Eivind n huske de lokale lodsmedhjælpere: Arne Nørholt, Viggo Damkjær, Jens Gibe og Poul Erik Jepsen. Men der har været flere, også ferieafløserne.

Målet: At blive lods

Eivind blev født i 1945 på Mors, hvor hans far havde en vognmandsforretning. Han kom ud at tjene som 14-årig; men hans drøm var at komme ud at sejle. En drøm han havde haft, siden han som knægt af skipper havde fået lov at stå til rors på Feggesundfærgen. Efter sejlads med skoleskibene *Georg Stage* og *Danmark* gik turen som jungmand til rederiet Lauritzen. I 1964 blev han som fuldbefaren indskrevet på Fanø Navigations-skole. Her fik han sin styrmandseksamen, og så fulgte 10 år på DFDS' englandsbåde. – Men målet var stadig at blive lods.

Rækken af krav er omfattede: Minimumsalder 32 år, 5 års sejltid som kaptajn eller overstyrmand, 3 år som aspirant i det distrikt, man ønsker at få lodspatent til og endelig en prøve forestået af det daværende Lodsdirektorat.

Arbejdet som lods

Eivind opfyldte kriterierne og bestod prøven. Derpå fulgte flere lodspatenter gennem årene: Mariager Fjord lodsdistrikt, Kolding Fjord lodsdistrikt,

Skagen til Bornholm ruten, Østersøen op til Skt. Petersborg og havnelodspatent til alle Lillebælt-havne fra Fredericia til Åbenrå.

Tidligere var lodseriet organiseret i privat regi, men i 1977 blev Statslodseriet oprettet, og der kom skrappe regler for bemanning, arbejdstid, sikkerhedsbestemmelser med mere.

I 1980, hvor Eivind kom til Kolding Fjord distriktet, var Skærbækværket allerede en populær kunde, først med olieskibene og senere med kulskibe.

Kan skibet flyde, kan det sejles i havn

Det største skib, Eivind har lodset ind, var på 50 tusind BRT. Koldings havnemester var ikke meget for at få skibe, der var større end 20 tusind BRT til havnen af hensyn til styrken på pullerter og kaj-læg. Men skibsmægleren ved Neckelman og Hansen, der havde opereret på Kolding Havn siden 1911, svarede kort på forespørgslen om at gå i havn: "Kan det flyde, kan det sejles ind". - Så var det ligesom afgjort. - Skibet var så bredt, at havnekranen ikke kunne losse hele lastrummet, uden at de fik vendt skibet - og længden gjorde, at det måtte trækkes ud i bassinet øst for kajerne. Med blot otte meter frigang til land var det lidt af en bedrift.

En fuld russer

Muntre hændelser har det ikke skortet på. En russer skulle lodsedes ud fra Kolding, og Eivind mødte på broen til aftalt tid. Den russiske kaptajn havde imidlertid fået en tår over tørsten, så han var slumret ind og lod sig ikke forstyrre. "Så prøver vi styrmanden", tænkte Eivind. Her skal det bemærkes, at lodsens alene har en rolle som rådgiver -

Eivind R. Kristensen "på broen"

ansvaret for skibet ligger hos kaptajnen eller dennes stedfortræder. Styrmanden var helt umulig at kommunikere med, så der var ikke andet at gøre end at forsøge med kaptajnen igen.

Han kom omsider på benene, men var åbenbart så fortøret over at blive vækket, så i stedet for at stå ved siden af lodsens i styrbord side valgte han at stille sig ved bagbord rat, for dernæst at gøre det modsatte af hvad der blev vejledt om. Så tog Eivind en rask beslutning: lod skibet gå tilbage til kaj og fortøje og så gav han Kolding Politi et praj om, at de nok hellere måtte holde lidt øje med den russiske skibsfører. Det blev til gratis logi i Kolding

Lodsbåden "Bjarcas" i Skærbæk Havn

arrest. Næste morgen dukkede en meget ydmyg kaptajn op, og der opstod ikke flere problemer med at lodse skibet ud af fjorden.

Eivind blev allerede i 1980 hædret med "Kongelig yacht lods medaljen", der er dronningens fortjenstmedalje, som en lods modtager første gang, han lodser *Dannebrog*. Udnævnelsen til kongelig yacht lods førte til flere lodsninger af kongeskibet. I 1992 skulle kongeskibet lods til Mariager. Dronning Margrethe kom, som det var tradition, på broen for at hilse på lods. Eivind var lidt beklemt ved situationen, men kom i tanke om, at det var sølvbryllupsår, så han lykønskede dronningen. Det havde Margrethe nok ikke forventet, så hun blev tydeligt overrasket.

På et tidspunkt skulle prins Henrik på jagt på Fænø. Da den traditionelle hilsen var overstået, inviterede prinsgemalen Eivind til en lille drink. "Nej, ellers tak, min kone står på kajen og venter". "Jamen, hende kalder vi da op". Så kom Eivinds kone, Wendy ombord med rundvisning på hele skibet og endda et kig ind i dronningens gemakker.

Cyklist på vandet og bedugget svensker

En isvinter 1985/86, hvor sejlrenden var holdt åben af Kolding Havns slæbebåd, *Casper* rekvirerede en coaster udfor Skærbæk lodsassistance. Det var nemmere sagt end gjort, og lods båden sad da også fast i isen og måtte bede *Casper* om hjælp til at komme videre. Det var i mellemtiden blevet tusmørke, og mens *Casper* var på vej, hørte Eivind pludselig en banken på styrehusets rude. Det var såmænd bare en skærbækker, der var cyklet ud over isen for lige at se, hvad der foregik.

Eivind husker stadig den beduggede svenske kaptajn, som han foreslog at kaste anker for natten, da skibet var kommet ud af fjorden. Men svenskeren ville videre til Fredericia - det kunne han sagtens selv klare. Så blev lods fartøjet prajet og Eivind afhentet. Hjemme hos sig selv på Klintbjerg, hvor der er fint udsyn over farvandet mellem Løverodde og Skærbæk, kunne Eivind notere sig, at det kneb for svenskeren at få styr på sejladserne, og kort tid efter ringede telefonen: "Vil lods være så god at komme til undsætning?"

For den stedkendte synes området nemt at besejle; men hvis synet er sløret, og det kniber med at læse søkort, ligesom man heller ikke kan få Lillebæltsbroen i sigte, så er det svært at finde den rigtige passage. Der er ruten vest om Fænø Kalv, øst om Fænø Kalv og ned gennem Fænø Sund og endelig den tredje og eneste rigtige: nemlig den rundt om pynten ved Børup Sande. – Den kære svensker havde simpelthen mistet orienteringen, men var heldigvis ikke mere bedugget, end at han vidste, at assistance var nødvendig.

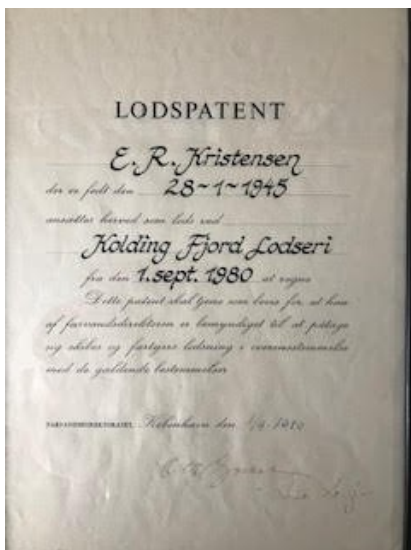
Statens monopol ophører

Som EU-medlem blev Danmark nødt til at opgive det statslige monopol på lodseriet i 2007. Tidspunktet faldt nogenlunde sammen med tidspunktet for Eivinds pensionering. Det statslige A/S Danpilot blev oprettet den 1. juni 2007, og allere-

de 1. oktober samme år slog en gruppe på seks-syv tidligere lodser sig sammen og dannede DPS, Dansk Pilot Service. De anskaffede seks fartøjer, kontorhold samt forhandlede aftaler med de store rederier – og var klar til at stå til søs, den dag monopolen blev ophævet. Da det skete, havde DPS gode tider, indtil andre grupperinger ”hackede sig ind” på dem. DanPilot har i dag hovedkontor i Svendborg og satellitkontorer rundt om i landet, bl.a. i Fredericia.

Tid til grin og hygge

På vej til arbejde kom Eivind en dag forbi en fisker, der stod og klargjorde den landede fisk. Han spurgte: ”Kan jeg købe en af dine fine torsk?” ”Ja det kan du godt; men kan du ikke se, at det er fladfisk?” – ”Næe”.

Eivinds "Eksamenspapir"

Den kongelige yacht lodsmedalje

Efter den dag vidste Eivind, at torsk til tider optrådte som stand-in-fisk, hvis fiskerens fladfiskekvote var opbrugt.

I dag hygger Eivind sig om sommeren med at sejle som kaptajn på veteran-skibene M/S Caroline af Svendborg og den dampdrevne isbryder S/S Bjørn af Randers

Skærbækværket

Byens vartegn

Så stod det der - knejsende stolt - Skærbækværket. Midt i det smukke landskab ved Kolding Fjord. En kolos var plantet i den fede jord ved det lille samfund, der hidtil havde passet sig selv

Formand,
togfører og
folketingsmand
M. Larsen

1. Spadestik 18.06.1946

Næstformand
Jens Jensen
Rugholm

Så stod det der - knejsende stolt - Skærbækværket. Midt i det smukke landskab ved Kolding Fjord. En kolos var plantet i den fede jord ved det lille samfund, der hidtil havde passet sig selv med de kvaliteter, det giver at leve af fiskeri og landbrug, at have købmænd, slagter, bager, sparekasse, skoler og foreningsliv.

Året var 1951.

Et kultursammenstød mellem værkets folk og lokalbefolkningen var forudsigeligt og har gennem årene ført til gnidninger mellem "dem" (de fine) og "os" (fiskerne), grove drillerier, akavede situationer og morsomme episoder. Men med årene, og da det virkelig gjaldt - nemlig da fiskeriets tilbagegang begyndte - viste ledelsen på Skærbækværket sig som en ansvarlig lokal arbejdsgiver, der både kunne omskole og ansætte de ledige folk. Med denne handling forsvandt de sidste rester af kultursammenstødet.

Elforbrug mellem 1930 og 1950

Helt op til 1930 var ingen privatpersoner i Skærbæk elforbrugere i stor stil. Der var ganske vist håndværkere, som brugte maskiner i forbindelse med deres erhverv. Nogle havde som sav-

værket klarer sig med vindkraft, ligesom tærskværkerne på gårdene gjorde det. Smeden, bådebyggeren og fiskeeksportøren havde generatorer; men vi skal hen til slutningen af 1930'erne, før el bliver en helt almindelig energikilde. — Det kunne fra da af i den grad ses på forbruget, der vedvarende steg med vækstrater på ca. 10% pr. år.

Derfor måtte elværkerne udbygges; men 2. verdenskrig kom i vejen, så man måtte klare sig på bedste vis.

Der blev dog arbejdet på de indre linjer under krigen, idet regeringen overraskende og til stor forbløffelse i elsektorens brancheforeninger nedsatte "Elektricitetskommissionen af 1941" - uden repræsentation af folk med faglig kompetence. Kommissionen fik et "teknisk underudvalg", hvor der blev rettet op på miseren. Professor Robert Henriksen fra Polyteknisk Læreanstalt var udval

gets sekretær, og en række direktører og ingeniører fra landets kraftværker og belysningsvæsner deltog i arbejdet med en plan for - "en rationel fremtidig ordning af den danske elektricitetsproduktion - med skyldigt hensyn til samproduktion af varme, der som rørbunden

boligopvarmning skulle komme flest mulige borgere til nytte". Trods den tyske besættelse eller måske drevet af usikkerhed i den fremtidige energiforsyning blev der arbejdet hårdt i underudvalget. Elektricitetskommissionen blev nedlagt i juli 1945; men underudvalget skulle færdiggøre sit arbejde med en betænkning. Den lå klar i marts 1946.

På Danske Elektricitetsværkers årsmøde i 1946 lød en af professor Robert Henriksens slutbemærkninger: "En storslået Sammenslutning, der helt er i Pagt med Fællesskabets Aand er dannet mellem de fire sydøstjydske Byer og de omliggende store Oplandsforsyningselskaber med den Opgave at opføre en ny, fuldt moderne fælles Storcenral ved Kolding Fjord."

og byggeriet gik i gang med rigtige hestekræfter

Hvorfor et kraftværk i Skærbæk?

I perioden 1936 - 1951 var byerne: Horsens, Kolding, Vejle og Fredericia forbundet med en højspændingsledning, "Den Sydøstjyske Samleskinne". De fire byer dannede i 1944 "Den Sydøstjyske Fællescentral", SØF, hvor der blev drøftet placering af et kommende fælles, forbrugerejet stort elektricitetsværk, lagt strategier for linjeføringer og så videre. Togfører og Folketingsmand M. Larsen var fra 1945 -1950 den første formand for SØF. Den 12. december 1945 vedtog SØF et forslag om opførelse af en fællescentral, samt placeringen af den i Skærbæk.

To argumenter for det sidste var afgørende: besejlingsforholdene med god vanddybde og muligheden for tilstrækkeligt med kølevand.

På et senere tidspunkt syntes nogle bestyrelsesmedlemmer, at den videre proces gik for langsomt.

Det næsten færdige Skærbækværk set mod øst

De ville hellere have borgmester Willy Sørensen, Vejle som formand. Han var dog ikke begejstret for at skulle smide en partifælle ud, men gav sig. Den beslutning skulle vise sig at være til gavn for elværksbranchen i mange år fremefter. Han blev dedikeret til fagområdet og satte en stor ære i at kunne forstå "teknikken" i værkerne - hjulpet godt på vej af direktør Børge Sandorff.

Penge - en mangelvare

Hvordan skulle byggeriet finansieres? I de første efterkrigsår var der mange om låneudbuddene. SØF fik heldigt nok del i Marshallhjælpen fra USA,

og den 18. juni 1946 blev de tre første spadestik taget af formanden, togfører og folketingsmand M. Larsen, næstformanden, Jens Jensen og stadsingeniør Grum-Schwensen. Før selve kraftværket kunne påbegyndes, måtte der etableres en ny vej fra Kolding Landevej - en vej, der ikke havde så mange sving som den lille eksisterende. En ny vej skulle kunne tage den tunge trafik med først byggemateriale og senere de mange lastbiler med brændsel af forskellig art. Stedet for spadestikkene blev derfor valgt på Bredhøjgaards jorder. Vejen blev færdig i 1948 og koste-

de 350.000 kr. svarende til godt 8 mio. nutidskroner.

Byggeriet skrider frem

I dag har vi svært ved at tro det; men det store byggeri gik i gang ved hjælp af heste, tipvogne og rigtig mange trillebø-
re. Brædderne, som trillebørene skulle køre på, var glatte, indsmurte som de var, i ler. Det var hårdt arbejde med først den tunge, lerede jord, siden betonen og de kolossale mængder af forskallingsbrædder. Men det var en tid med arbejdsløshed, og her var der udsigt til arbejde i lang tid til en rimelig løn, så mange bed vel smerte og træthed i sig.

Anlægget af kraftværket begyndte med en inddæmning af Kolding Fjord ud for det kommende værk. Det bestod af to kombinerede dæmninger og spunsjernsvægge, der gik hhv. 190 og 170 meter ud i fjorden. Afstanden mellem dæmningerne var 180 meter, og yderst blev de forbundet med en tredje spunsjernsvæg. Det inddæmmede areal på seks tønder land blev udtørret og delvist fyldt op med sand. Det tænker man ikke på, når man står der - og heller ikke på de 1800 piloteringspæle, der efterfølgende blev nedrammet. Alene under den kommende skorsten med en diameter på syv meter befandt sig 100 piloteringspæle - skorstenens vægt svarede til 12 almindelige villaer. Den skulle stå stabilt.

Kampsax udførte inddæmnings- og piloteringsarbejde samt alt andet "underjordisk" arbejde. Dette bestod af kølevandskanaler, kajanlæg, en "våd" og

Det er 1. Mester B. F. Sørensen der trykker på knappen
Værkets formand fra 1945 - 1950 M. Larsen
Værkets næstformand fra 1945 - 1950 Jens Jensen, Rugholm
Værkets formand fra 1950 - 1978 Villy Sørensen Borgmester i Vejle

B. F. Sørensen sætter værket i drift.
M. Larsen, Jens Jensen og Villy Sørensen ser til

en "tør" kulgård samt en uddybning af sejløbet. Den "våde" kulgård lå tre meter under dagligt vand - her kunne der ikke ske selvantændelse i brændslet. I de to kulgårde var der plads til i alt 45.000 tons kul, nok til et halvt års forbrug. Kampsax' samlede entrepris var på 88,5 mio. nutidskroner.

Lige fra starten af byggeriet var der forsinkelser, dels i form af et engelsk udførselsforbud for jern, dels på grund af langvarige strejker, og endelig bidrog isvinteren i 1947 til endnu en forsinkelse. Firmaet Thomsen, Støtt og søn, Ålborg opførte værkets bygninger. Det drejede sig først og fremmest om kedelhuset og maskinsalen, men også administrationsbygning, portnerbolig og garager hørte til deres entrepris.

Skærgården var den først opførte bygning og tjente som beboelse og forplejningssted for byggearbejderne. Den stod klar, før byggeriet af værket

Kullene kom fra brunkulslejer i Herning området

kom i gang. Flertallet af arbejderne boede i nær-området, men enkelte havde base i Nordjylland. KFUM's Sociale Arbejde bekostede flytningen af en barak fra Søby brunkulslejer til Skærbæk. Den skulle fungere som et fritidshjem til de montører og arbejdere, der kom langvejs fra. Der var to gæsterum med køjer, en forsamlingsaal, et vaskerum og bolig til et bestyrerpar. Fritidshjemmet blev også et aktiv for lokalbefolkningen, og der blev skabt kontakter mellem nye og gamle skærbækere.

Sideløbende med byggeriet af værket blev der opført boliger til de folk, der skulle ansættes til den daglige drift. Husene blev i første omgang beboet af nogle af de ledende byggerifolk. To husblokke med i alt otte lejligheder på Stegenavsvej og 33 enfamiliehuse på Kidholmevej, Kraborrevej, Skærgaardsvej og Klippehagevej blev starten på "Værkbyen".

Skærbækværket blev sat i drift den 14. april 1951, kl. 15.05, hvor værket gik på elnettet med sektion 1a. Den bestod af to generatorer af mærket Skoda og tre kedler. Effekten var på 65 MW.

Brændstoftyper

Gennem årene er Skærbækværket blevet "fodret" med forskelligt brændsel. Nogle typer kan afløse hinanden uden større ændringer, som f.eks. kul, brunkul og koks, mens andre kræver flere ombygninger i form af større kedler og andre installationer.

Ydre forhold – politiske og økonomiske – bestemte, hvilket brændsel, der skulle fyres med. I 1951 begyndte man med kul, så fulgte i en kort periode "slurry", et billigt, urent biprodukt fra engelsk kulproduktion med ringe brændværdi. Så var fyringen med brunkul mere stabil, idet det blev anvendt i 10-15 år. Brunkullene kom fra lejerne i Midtjylland, hvor Skærbækværket havde købt gårde, der så at sige stod på brunkullene. Her kan vi tale om "dansk forsyningsikkerhed". På et tidspunkt i 1960'erne kørte der op til 100 lastbiler med anhængere i døgnet til Skærbækværket. Der var strenge ordrer til børnene om ikke at lege på Kraftværksvej, alt imens husmødrene ærgrede sig over brunkulspletter, når vinden var i

vest. Ja, i perioder kunne man ikke tørre tøjet udenfor.

Brunkul blev anvendt indtil 1968. I perioden var der brugt i alt 6 mio. tons brunkul. Fra 1967 til 1980 blev olie hovedbrændstoffet; men på grund af de høje priser blev Blok 2's kedelanlæg ombygget til kulfyring, så der frem til 1997 blev fyret med både olie og kul.

Så tog gassen fra Nordsøen over. En iøjnefaldende kubus rejste sig imellem de andre bygninger. Det var Blok 3, i begyndelsen gasfyret, men i 2017 blev værket udvidet med endnu to kedler til håndtering af flis. Værket kan nu køre på flis alene, på gas alene eller på en kombination. Nu kommer der miljørigtig røg op af skorstenen, og CO₂ udledningen er reduceret.

Fjernvarme

I flere byer blev der allerede fra 1930'erne installeret fjernvarme leveret fra lokale kraftværker. I 1986 blev Blok 1 ombygget til fjernvarme, da det nu kunne betale sig at levere varme også over længere afstande. Forsyningselskabet TVIS - Trekantområdets Varmetransmissionsselskab I/S - blev oprettet. Det skulle sørge for fordeling af fjernvarme til Fredericia, Middelfart, Kolding og Vejle. Hovedleverandørerne blev Skærbækværket og Shell Raffinaderiet i Fredericia. Når varmen ved produktionen af el udnyttes, stiger brændslets udnyttelse til ca. det dobbelte.

Her en Russisk oiletanker, som dog henter olie. Der blev jo skrottet megen tankkapacitet

Nedgravningen af fjernvarmerørerne, med en udvendig diameter på 80 centimeter, var et udflugtsmål for mange skærbækfamilier i byggetiden. Som

Der graves fjernvarmerør ned ved Kraftværksvej

Børn kunne ligge på knæ inde i rørene og råbe tværs over Gudsø Vig – og så tage tid på ekkoets tilbagevenden. Fysik for begyndere.

TVIS har uden tvivl haft en altafgørende betydning for Skærbækværkets fortsatte drift.

Da Skærbækværket gik i drift, blev der løbende ansat medarbejdere. Antallet toppede i 1991 med 407, og i 2020 klarer 36 ansatte driften.

Liv på og omkring værket

Studiekredsen bag "Skærbækfortællinger" har i årenes løb valgt at bringe mange små og store indslag fra værkets historie. De kan "stå alene", og ville drukne i fortællingen om selve værkets historie.

Det drejer sig om:

Bog 1: "Du ligner en søn af en murer" og "Fritidshjemmet".

Bog 3: "Sort dag" og "Med syvmileskridt over sø og land".

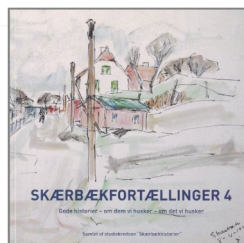
Bog 4: "Ansæt som regnedreng på Skærbækværket".

Bog 6: "Kolorit på værket", "Et dyrt bekendtskab" og "Skærbækværkets første direktør".

Bog 7: "Skærgården", "Man gjorde store øjne" og "I en storm over det sydlige Jylland vælte de 167 elmaster".

Bog 8: "Kedel 7"

Centrale begivenheder i Skærbækværkets historie

År	Effekt*	Begivenhed	Brændsel
1951	65 MW	Værket er på nettet	Kul
1954		Kedel 4 i drift	Kul/Slurry
1956		Elsam - startes på Skærgården	
1956	62 MW	Ny turbine 3 og kedel 4 og 5	Brunkul
1958		Kedel 6 i drift	Brunkul
1964		Blok 1 i drift	Brunkul
1966	110 MW	Kedel 1,2 og 3	Olie
1971	285 MW	Blok 2 i drift	Olie
1980		Blok 2 ombygges til kulfyring	Kul/Olie
1986		Blok 1 ombygget til fjernvarme	Kul/Olie
1988		Blok 2 ombygget til fjernvarme	Kul/Olie
1997		Blok 3 i drift	Gas
2017	395MW	Blok 3 i drift	Træflis

* Effekten angivet som bruttoeffekt

1976 - Driftslaboratoriet i Tavlesalsbygningen
Fra venstre laboranterne Jette Jensen og Ellen M. Poulsen

Faurby Yacht

Erna og Niels Peter satsede på en branche med søgang

Efter læretiden på 4 år fortsatte Niels Peter som svend hos Erik Pedersen, men Niels Peters interesse gik i en lidt anden retning. Erik Pedersen byggede motorsejlere, som godt nok havde sejl, men det var ikke "rigtige" sejlbåde, som Niels Peter ville bygge dem.

Et par unge sønderjyder kom til Skærbæk

Niels Peter Faurby er født i 1947 i Christiansdal ved Hammelev. Allerede efter endt skolegang ønskede han at få et arbejde, der havde med søen at gøre. Derfor sejlede han et par år i rederiet J. Lauritzen – som kokkeelev. Efter aftjening af værnepligt i marinen droppede han kokkeriet, tog madkassen under armen og drog til trekantområdet, hvor der var mange bådebyggere.

I Skærbæk havde Erik Pedersen købt Carl Nissens bådeværft i 1963. Ved siden af værftet lå Iverssens savværk, som Erik Pedersen opkøbte i 1967. Her fik Niels Peter sit ønske opfyldt og kom i lære som voksenlærling i 1969.

Gang i familien

Sammen med Erna flyttede han ind i en bolig på Østergade i Taulov. Dengang var Erna ansat i Den Danske Landmandsbank i Kolding og fik senere tilbudt ansættelse i den nye filial, som skulle åbnes i Skærbæk på hjørnet af Skærbæk Havnegade og Fjordvejen. Erna var gravid, og kort tid efter Tinas fødsel blev hun spurgt om, hvornår hun kunne begynde. ”Jeg ville jo gerne havde jobbet, så det blev kun til tre måneders barselsorlov”, siger Erna. ”Jeg var så heldig, at vi fandt en dagplejemor, som ikke selv havde børn, og som gerne ville passe sådan en lille baby. Amningen klarede jeg imellem pauserne i banken.”

I 1969 købte de en grund i Skærbæk på hjørnet af Skærbækvej og Ringvejen og blev selvbyggere. I 1972 stod huset færdigt.

Glasfiberstøbning–Sandwichopbygning

Denne metode resulterer i en let båd, og den sparer penge i forhold til opbygning alene i glasfiber: Lagene over formen består af: Et lag voks, så følger en gelcoat, derpå flere lag glasfibervæv, et forholdsvis tykt lag skum og igen flere lag glasvæv, og til slut en topcoat.

Første båd bygget i et telt i haven

Niels Peter kunne tænke sig at bygge sin egen båd. Så han satte et telt op i haven – og her begynder eventyret.

Folkebåden, som han ville bygge, var en eftertragtet sejlbåd, som var konstrueret af personer fra Norge, Sverige og Danmark. Niels Peter fik hjemskrevet tegningerne fra Nordisk Sejler Union.

”Folkebåden er en træbåd, så det var til at håndtere i teltet. Masten blev mit svendestykke hos Erik Pedersen”, siger Niels Peter. Nu havde de selv en sejlbåd, men fandt hurtigt ud af, at den

Interiør i en "Faurby 999" og

var for lille. Familien var blevet udvidet med en lille pige, Maj-Britt. Nu skulle båden være til fire, så Folkebåden blev solgt. Det næst projekt i teltet blev en båd i glasfiber.

Fint besøg

En dag først i 1970'erne fik Niels Peter besøg af Amdi Petersen fra Tvind. Han ville vide noget om at støbe med glasfiber og fik sikkert nogle gode råd af Niels Peter. I 1975 gik de i gang med at støbe møllevinger til et meget omtalt mølleprojekt i Tvind.

Bådeværft "På bakken"

Efter læretiden på 4 år fortsatte Niels Peter som svend hos Erik Pedersen, men Niels Peters interesse gik i en lidt anden retning. Erik Pedersen byggede motorsejlere, som godt nok havde sejl, men det var ikke "rigtige" sejlbåde, som Niels Peter ville bygge dem. I 1976 fik han sit eget bådeværft "på bakken" ved Skærbæk Ringvej. Erna og Niels Peter havde forhandlet med Lauge Høstgaard om et

- båden i sit rette element

stykke jord, men de kunne ikke købe mindre end 10.000 m² industrijord. Derfor måtte de udstykke 6 grunde, så noget kunne sælges fra.

Der skulle først bygges en hal. Produktionen af både startede med en 33 fods familie- og kapsejladsbåd, som blev søsat den 1. april 1977. Båden blev afprøvet ved flere kapsejladser. Potentielle købere spurgte efter direktøren, fordi de syntes, at Niels Peter så for ung ud. De spurgte også efter referencer, men de fandtes af gode grunde ikke.

Typen fik betegnelsen "Faurby 999". Den var nemlig 999 cm lang. Eksperter betegnede den som et pletskud. Den var lidt lettere end Fænøbåden, som blev bygget på Niels Peters læreplads. Skroget af glasfiber og balsatræ blev støbt i ét stykke. Prototypen blev solgt til sejlads i Limfjorden, mens båd nr. 2 blev solgt til sejlads i Kolding.

I de første år bestod personalet ud over Niels Peter af en svend og en læredreng. Det gav kapacitet til bygning af 3-4 både om året. Glasfiberskrogene

Niels Peter og Erna Faurby

støbte de selv. Bådernes montering og indretning blev i hvert enkelt tilfælde aftalt med kunderne og udført i Skærbæk.

Fælles udfordringer og fælles oplevelser
Sejlbåde var Niels Peters hobby. Det siges, at en dyr hobby helst skal kombineres med en kone med et stabilt job. Men i 1984 kvittede Erna jobbet i banken for at tage sig af salg og administration for Faurby Yachts som medarbejdende hustru på fuld tid. Det viste sig at være en god kombination, fordi det gav fælles udfordringer og fælles oplevelser.

Mange kunder i Schweiz

I 1978 deltog Faurby Yachts i en udstilling i Hamborg. Ved den lejlighed blev der solgt en båd, så humøret var højt, da de drog hjemad. Da det danske marked strammede til i 80'erne, blev det tyske marked redningen. I årene 1987 til 1997 blev der kun solgt tre både til danske kunder.

I 1984 så en schweizisk familie en meget lille notits om Faurby Yachts i et tysk blad om både. De tog til Hamborg og så båden. Da alt var nøje undersøgt, satte konen tasken i agterkøjen og sagde: "Det er min båd". Det blev begyndelsen til

Faurby Værft en vinterdag

salget af omkring 100 både, som kom til at sejle på Boden Søen.

De eller du?

Erna og Niels Peter måtte tilegne sig spillereglerne for omgang med tyske og schweiziske kunder. Den sønderjyske baggrund med adgang til tysk TV kom dem begge til gode. Forhandlinger foregik yderst formelt; men når handlen var på plads, skulle man "duzen", hvorefter man var dus og på krammer - indtil næste handel med samme kunde. Så kunne man starte forfra med at sige De, indtil handlen var på plads. Så var man igen dus.

Med det store antal kunder kunne det være svært at holde regnskab med "duzestatus" for hver enkelt, og har man så glemt en person, man har dusset med og kommer til at sige De til, så har man virkelig dummet sig. Sådan gik det, da Erna kom til at sige De til den søde dame fra Schweiz, som havde købt den første båd, der blev leveret til Boden Søen.

Nye bådtyper til Sydtyskland og Schweiz

I løbet af 80'erne viste der sig en trend i retning af større, smallere og hurtigere både. De blev især efterspurgt af kunder fra Sydtyskland og Schweiz på grund af de særlige vindforhold på Boden Søen. Den første nye model var på 36 fod. Senere fulgte en båd på 39 fod og en ny model på 33 fod som erstatning for "Faurby 999". Udviklingen fortsatte med en model på 42 fod og siden endnu en type på 39 fod.

Værftet havde op til 25 ansatte, som dækkede de forskellige håndværk, det krævede at bygge og aptere en båd. Der var snedkere, elektrikere og mekanikere. Arbejdsområdet blev gradvist udvidet med bl.a. nyt glasfiberstøberi og med en specialfremstillet lastvogn med anhænger og kran. Lastvognen kunne transportere værftets både til udstillinger, levering og vinteropbevaring af kundernes både.

Tilbage på havnen

Fænø Værfts videre skæbne kan man læse om i Skærbækfortællinger, bog 2. Erik Pedersen gik konkurs i 1979. Værftet fortsatte under tyske investorer, som påbegyndte bygningen af luksus-sejleren Animos. Inden dette projekt var fuldført, overtog Tvind-skolerne værftet. Animos blev søsat og færdigbygget dels i Fredericia og dels et sted på den tyske Østersøkyst. Bygningerne blev overtaget af Nils Oluf Ehrenskjöld fra Gori.

I 1995 kom bygningerne på havnen til salg. Niels Peter Faurby købte dem, fordi det gav ham mulighed for at etablere en lille havn. Bygningerne, som var i en sørgelig forfatning, blev restaureret, og havnen blev færdig i 1997. Niels Peter beholdt de to haller ”på bakken” til vinteropbevaring af både.

I 2002 tog Niels Peter en partner ind med en 50% andel af virksomheden. Der blev indgået en 5-årig kontrakt, således at partneren kunne overtage resten af virksomheden i 2007. Partneren var finansieret af Fionia Bank, som ikke klarede sig gennem finanskrisen i 2008, hvorefter også partneren måtte give op. Da huslejen udeblev, måtte virksomheden lukkes. Niels Peter Faurby søgte andre anvendelser for ejendommen; men det lykkedes ikke, så i 2010 blev bygningerne revet ned.

Boligbyggeri på Skærbæk havn

Der blev lavet skitser til et antal lejligheder, som skulle indrettes med parkering i den nederste etage. Lokalplanen var på plads; men senere vendte kommunen på en tallerken og meddelte, at dette byggeri ville være ulovligt. Man skulle nemlig under alle forhold kunne gå tørskoet til indgangsdø-

ren. Et revideret projekt viste sig at blive for tungt, for småt og for dyrt. Resultatet blev i 2015 et helt nyt projekt med fire huse og en ny lokalplan. Byggetilladelsen kom i 2017. Der manglede imidlertid et vejprojekt for de 25 meter vej, der skulle give adgang med bil til de fire huse. Det gav yderligere syv måneders ventetid.

Erna og Niels Peter lærte i denne periode, at tålmodighed er en dyd. Status i juni 2019: Tre projekter, hvoraf Erna og Niels Peter selv skulle overtage det ene, var solgt. De kunne fejre jul i deres nye hus i 2019.

Niels Peter er ikke blevet arbejdsløs. Han har stadig to haller ”på bakken” til servicering og vinteropbevaring af både.

Vinterferier

I de senere år har Erna og Niels Peter holdt en god og lang vinterferie. Når det bliver for mørkt og koldt i Danmark, drager de til De Vestindiske Øer. Der ligger ”Marie” og venter på dem. Mange familiemedlemmer og venner har besøgt det gæstfrie par.

En af oplevelserne er at sidde på båden en mørk og lun aften og kigge op på stjernerne, som Niels Peter kan fortælle en masse om. På De vestindiske Øer er der ingen gadelys, der blander sig i stjernevrillen.

HVOR I SKÆRBÆK?

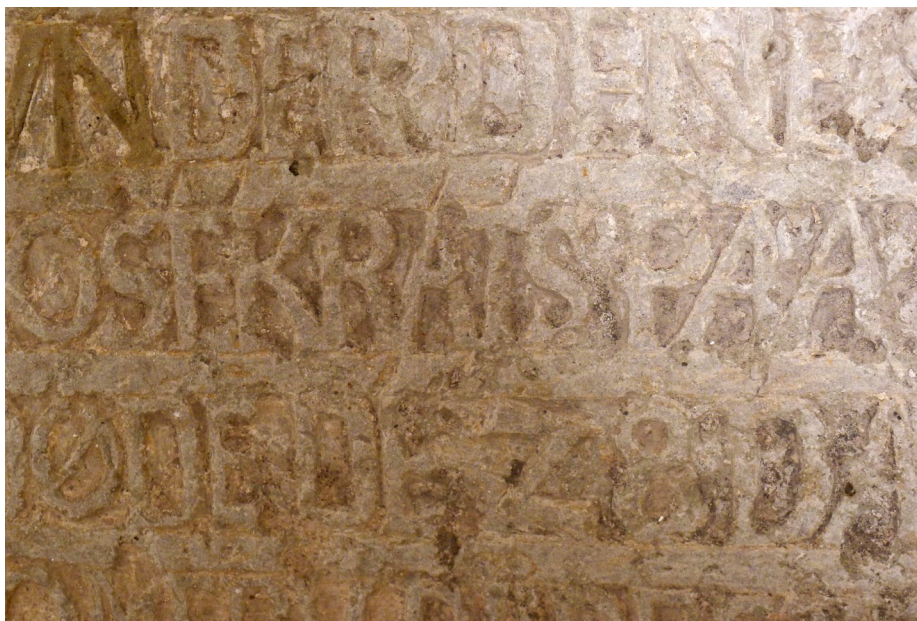

Tallene refererer til historienes titelblade

Konfirmandholdet fra Taulov Kirke i 1915

Ovenstående billede har vi fået af Stella Kyed, som vidste, at det var hendes mors konfirmandbillede, vist nok fra 1915. Moderen sidder i forreste række, nr.3 fra venstre. Gennem flere år har vi forgæves forsøgt at få nogle flere navne sat på. - Nu har John Rasmussen undersøgt konfirmandholdene fra 1912 - 1918 og her fandt han kun ét hold, hvor antallet af drenge og piger passede med billedet, nemlig fra året 1915. Da John sammenlignede billeder af pastor Thomas Schmidt Kampmann med præsten på billedet, faldt alt på smukkeste vis på plads.

Udsnit af Sidsel Rosenkrantz' gravsten i Taulov Kirke

Bageste række fra venstre:

Marius Peter Ludvigsen, Gudsø - Ditlev Hansen Lind, Børup Skov - Alfred Thomas Trane Hedegaard, Gudsø Mølle - Hans Peter Sørensen (Tang), Gudsø - Hans Peter Hansen, Taarup Østergaard - Peter Ejner Hansen, Børup Mark - Peter Samuel Madsen, Gudsø.

Midterste række fra venstre:

Mary Nielsen, Taarup Østerskov - Jenny Basse, Skærbæk - Christine Hansen Lind, Børup Skov - Agnes Marie Damkjær, Skærbæk - Martha Jacobine Petrine Jepsen, Børup Skov - Jenny Laurine Sørensen, Børup Mark.

Forreste række fra venstre:

Pastor Thomas Schmidt Kampmann - Sørine Christensen, Skærbæk - Anna Kamilla Sørensen, Skærbæk - Agnes Pedrine Jensine Marie Hansen, Skærbæk - Meta Kirstine Marie Basse, Gudsø - Magda Kristine Johansen, Børup Skov.

Rettelser og tilføjelser til Bog 7 og Bog 8

Rettelser til Bog 7:

Vi undskylder at følgende rettelse ikke kom med i Bog 8:

Berit Lindberg har påpeget, at billedteksten på side 10 er forkert. Der skulle rettelig have stået: Lindberg med hustruen Inger og Lindbergs ældste søn, Erik fra 1. ægteskab. De er på ferie i Nordnorge.

Herman Damsgaard, Taulov gør opmærksom på, at der på side 18, 1. spalte skal stå, at Ernst Pedersen var udlært hos Herman Damsgaard og ikke hos Laurits Christoffersen.

Tilføjelse til bog 8:

Vi vil gerne føje en morsom hændelse til fortællingen om vejnavne. Flere har gjort os opmærksomme på, at to endnu ikke opsatte vejskilte i Værkbyen byttede plads i nattens mulm og mørke. - Beboerne på Stegenavsvej skulle ikke nyde noget af at bo på Kohavevej, og da der som bekendt ikke bor nogen på Kohavevej, kunne de bytte skiltet. Der kom ingen protester.

Stegenavsvej med husblokken

Studiekredsens medlemmer:

Birgit Ørum

tlf: 7556 4439

m: 3022 0718

mail: birgitmur@hotmail.com

Bodil Munk Hansen

tlf: 7556 2884

mail: bodil@munkhansen.net

John Rasmussen

tlf: 7556 2679

mail: john.rasmussen@privat.dk

Kirsten Nielsen

tlf: 7556 2564

mail: kirstenogfreddy@gmail.com

Paul-Frederik Bach

tlf: 7556 2641

mail: pfbach@mail.dk

Troels Thomsen

tlf: 4068 5122

mail: troels1962@gmail.com

Studiekredsen:

Bodil, Kirsten, John, Birgit, Troels og Paul-Frederik

Bogen et trykt med økonomisk støtte fra:

Ørsted A/S

Dagli' Brugsen, Skærbæk

Bogen kan købes her:

Dagli' Brugsen, Skærbæk

Billund Boghandel, Fredericia

Tavlhøj samt hos Studiekredsen.

Trykt i 500 eksemplarer.

Udgivet 2020

ISBN nr. 978-87-995748-8-9

ISSN: 22462104

Lystsejleren "Faurby 999" blev et pletskud – hvem skulle have troet, at det var en tidligere kok, der fyrede det flotte "skud" af? - Hvor mange kender Ingvard Albrechtsens ydmyge første købmandsforretning eller ved, at fiskeeksportør Henning Damkjær også var en dygtig minkavler? – Læs om dem her og se også fortællingen om nogle "År 0-skærbækkere", hvis urner er blevet udgravet ved Langelandsvej. De er endnu ikke færdigundersøgt, så arkæologerne finder måske en sammenhæng mellem disse folk og beboerne på den formodede kongsgård ved Energinet – hvem ved?

Vil du vide noget om lodseriet ved Kolding Fjord, så fortæller Eivind R. Kristensen om det, og Svend Hansen beretter om farlige og rørende oplevelser fra 2. verdenskrig som ambulancefører i CivilBeskyttelsens Udrykningstjeneste. – Vi tager dig med til "Hønborg" og på en sejltur med "Ingrid". – Endelig får du fortællingen om opførelsen af Skærbækværket, og hvorfor det kom til at ligge i Skærbæk.

